

Dumonata esprimilo eldonata de **Amika Esperanto-Rondo**
 Redaktejo : Esperanto, F 47470 BEAUVILLE
Abono en Eŭropo : 60 FF. Ekstereŭrope : 80 FF
Speciala abono por nepagipovaj landoj : 40 FF
 Ĝiri al : CERCLE AMICAL ESPERANTISTE
 Pĉk : 3371.74 M. Bordeaux (mencii same sur bankĉekoj!)

Jen la 105a numero, sen la kutima debato, sed kun plej diversaj eroj :

- p.2, L! plezure reklamas pri tradukverko de laŭtulo Edgard Jamart.
- ekde p.3, "Ĉies voĉoj" liveras multajn debatemojn per plimalpli pikaj artikoloj.
- p.13, la rendevuo kun nia maljuna amiko Valo.
- p.19, Lina Gabrielli rakontas pri amo... ne sufiĉe reciproka.
- p.21, Suzanne Boniol atentigas vin pri... via nazo kaj la odoroj kiuj povas trafi ĝin.
- p.27, Hagen Hirte fabelas...
- p.30, Michèle Freud transportas vin en la mirigan mondon de araneoj.
- p.32, R. Grzela... al Litovio.
- p.33, vojaĝu al la nekonata instruo de Ouspensky dank'al lia felietona kompilinto Ergoto de Bonaero.
- p.41, ni revenu al nia hobbio, Esperanto. Cleber Lemos esploras unu el ĝiaj multaj anguloj.

Meze, la adresaro de **Laŭte!** helpos vin konatiĝi kun la nuna laŭtularo floranta en 38 landoj.

Ĉu, tia kia ĝi estas, **Laŭte!** plaĉas al vi ?

Ĉu jes ? Restas "loko" por pluraj dekoj da novaj abonantoj.
 Ne hezitu varbi inter viaj konatoj !

ĈIES VOĈO

ISLAMO, ĈU EKSTREMISME DEKSTRA RELIGIO ?

Por multaj legantoj de *Laŭte* povas aspekti stranga tiu demando asocii religion kun ekstremisma formo politika dekstra. Eble la tradiciaj katolikoj de Monsinjoro Lefevre, sed la Islamanoj ? Ili estas enmigrintoj kaj supozeble favoraj al la maldekstraj partioj, kaj precipe egaj malamikoj de S-ro Le Pen (estro de la franca naciista partio Nacio Fronto). Jes, tio estas vera, sed tio ne signifas, ke ili mem havas pensmanieron tute malsaman de tiu de la faŝistoj.

Kial ?

Ĉar ekzistas de praj tempoj du kontraŭaj ideologiaj ondoj en la mondo, cetere ne nur ideologiaj sed ankaŭ vivokonceptoj, vivoformoj. La religioj, kiuj estas sanktigitaj ideologioj kaj tiel la plej egaj ideologioj, ne povas eviti tiun apartenon al iu aŭ alia grupo.

La unua grupo akceptas la mondon tia, kia ĝi estas. Maksimume ĝi strebas aranĝi ĝin por vivi tiom komforte kiom eble en ĝi, sed ĝi tute ne celas aliigi ĝin, ĉar por ĝi la mondo - aŭ kosmo-ordo - estas tiom perfekta kiom eble, ĝi devas esti respektata kaj estus danĝere kaj sakrilegie intenci modifi ĝin. Tiu ideologia grupo estas konservativa kaj sekve dekstra. Komprenoble, estas nuancoj, estas homoj, kiuj ĝis-ekstreme kultas tiun pensmanieron, kaj aliaj, kiuj estas multe pli moderaj.

La dua grupo opinias, ke la mondo estas malĝusta kaj maljusta, tute malperfekta ; oni nepre devas plibonigi ĝin, aliigi ĝin por irigi ĝin al perfekteco. Komprenoble, estas necese ribeli kontraŭ la ekzistanta ordo por renversi ĝin kaj anstataŭigi ĝin per alia, pli bona. Tiu grupo opinias havi progresemajn ideojn kaj ĝi estas maldekstra.

Male, la monoteismaj religioj Judismo kaj Kristanismo estigis revolucion de la pensmaniero spiritala. La Judismo esperas la alvenon de la Mesia tempo, kiam la mondo atingos stadion de plena perfekteco, kaj la Kristanismo en la Evan-

Tradukisto el Esperanto al la Franca:

EDGARD JAMART

Thonissenlaan 63/15
B-3500 Hasselt
Belgio

Klera esperantisto el Belgio, Edgard Jamart tradukas en francan el Esperanto, verkojn de Evaldo Pauli, Prezidanto de Filozofia Asocio Tutmonda.

Les sentiers sinueux de la connaissance - Du doute et de la certitude estas la nova longa titolo de la Esperanta verko **Pri dubo kaj certeco**. Ĝi aperis ĉe ACADEMIA, Editions et Diffusion, 42, Passage de l'Ergot - B-1348 Louvain-la-Neuve, Belgio.

Jam alia verko estas tradukita al la franca, fare de Edgard Jamart: **De Jésus à Jean de Salisbury - Mille ans de philosophie chrétienne**, nova titolo de la Esperanta verko de Evaldo Pauli: **Mil jaroj de kristana filozofio**.

Ĉar tiuj verkoj estas pri filozofio, la koncernaj tradukoj de S-ro Edgard Jamart faras gravan servon al la esperantista filozofia movado. Cetere, por la lingvo Esperanto, ĝi ankaŭ signifas, ke la Internacia Lingvo servas kiel ponto facila por la individua aŭtoro al multaj landoj.

Oni povas mendi "**Pri dubo kaj certeco**" rekte ĉe la eldonejo :
ACADEMIA-ERASME, s.a. , Grand'Rue, 25/115,
B - 1348 LOUVAIN LA NEUVE (880 FB + sendkosto)

gelioj anoncas la alvenon de nova mondo kaj de "nova homo". Tio estas tute progresema mondokoncepto kaj tute maldekstra. La komunistoj esperis (as) "la grandan vesperon" kaj oni multe parolis pri la "nova homo" t.e. klera, konscia pri siaj devoj, respondeca homo, kiun la socialisma vojo devis krei. Tio eksplikas kial eminentaj kristanoj estis kelkafoje tiom allogitaj de la marksismo, kaj ankaŭ kial kelkaj marksistoj, kvankam tute ne religiaj kredantoj, interesiĝis pri la kristanismo. Kaj pro la sama motivo ekzistis Judoj, aŭ homoj de juda deveno, kiuj estis fervoraj marksistoj.

Cetere la aferoj ne estis tiom simplaj sed multe pli kompleksaj, ĉar la Kristanismo fariĝinte instalita religio, intencis konservi siajn privilegiojn, kaj fariĝis konservema kaj kelkafoje eĉ tre : Sekve, la revoluciaj kaj laboristaj movadoj, kiuj intencis renversi la instalitan ordon, fariĝis kontraŭkristanismaj kaj kontraŭreligiaj. Sed, se oni legas ilin bone, la Evangelioj estas revolucia verko, kaj cetere eĉ ribelante kontraŭ la kristanismo, la maldekstraj politikaj partioj kaj movadoj estis nekonscie aŭ subkonscie tre stampitaj de ĝi.

Male, la marksisma ideologio neniam multe allogis la Islamanojn, sed tio estas tute logika. Nome Islamo signifas submetiĝon (je la Dia volo t.e. la kosma ordo) kaj Islamo devenas de la sama radiko kiel salam-o, kiu signifas pacon. Islamo estas la mensa, spirita paco, kiun konas malribelulo tute submetita je la Dia volo, je la instalita ordo, natura, kosma kaj socia. Tiaj homoj ne povas esti progresemuloj aŭ maldekstruloj. Ili estas konservemaj kaj eĉ treege, ĉar la Korano postulas plenan kaj senhezitan submetiĝon je Dio. La de la revelaciita libro fiksitaj vivoformoj estas netuŝebla, neŝanĝebla Fundamento poreterne. Sed bedaŭrinde la Ŝario (leĝa Fundamento de Islamo) estas multe malpli fleksebla, allasas multe malpli da libera kampo por interpretado ol la Fundamento de Esperanto. Eĉ la Okcidentaj faŝistoj havas klare pli malferman kaj adaptiĝeman menson. Ĉerte okazas (is) ribeloj en Islamujo pro mizero, ili ne celas novan socian formon, sed revenon al la pura instruado de la profeto kaj sekve returnon al praa sociordo.

En Okcidento nur Hitlero iel trafis al starigo de simila rigideco de la sociordo kaj de la menso. Cetere la nazioj diris:

"La Germanaj vivoformoj estas fiksitaj por la venontaj mil jaroj". Kelkaj kleraj nazioj admiris la Islamon, ĉar siamaniere ĝi estis idealo kaj vivomaniero, kiu pro sia totalismo havis evidentajn similaĵojn kun ilia propra. Himmler diris : "Religio, kiu promesas paradizon al mortintaj batalantoj, ne povas esti malbona religio." En sia libro pri la nuna islama mondo "**La militistoj de Alaho**" la germana ĵurnalisto Peter Scholl-Latour aludas pri la fakto, ke post la milito, elrevigitaj nazioj konvertiĝis je Islamo kaj fariĝis fervoraj Islamanoj.

Oni tamen ne troigu, la Islamo estis multe pli tolerema ol la naziismo. La Kristanoj kaj la Judoj estis kiel Ahl al Kitab (homoj de la libro) tolerataj, kvankam kun malsupera statuto. Nur la paganoj estis destinitaj al ekstermo, sed ili havis la eblecon konvertiĝi. La Araboj kondukis kelkafoje rasisme, sed por profeto Mahometo la raso havis neniun gravecon, nur la islama pieco gravas, kaj la Islamo principe ne konas rasismon, almenaŭ interne de sia komunumo. Pro tia toleremo kaj la konkerado de vastega imperio, Islamo starigis brilegan kaj unuarangan civilizacion, kiun nun nostalgie rememoras kaj alspiras la nuntempaj Araboj.

Kaj la "Nacia Fronto" ? Ĝi iel tre similas la Islamon. La nacifrontanoj volas restarigi "la naturan ordon" kaj submetiĝi je ĝi. Kaj kiam S-ro Le Pen diras : "Mi preferas mian filinon ol mian kuzinon, kaj mian kuzinon ol fremdulinojn", li (verŝajne) tute senscie ripetas preskaŭ laŭvorte la parolojn de profeto Mahometo pri hereda demando. Kaj same kiel la Islamo la Nacia Fronto ne konas rasismon interne de la propra komunumo (sed ne ekstere). La similaĵoj estas okulfrapaj.

Tio estas maltrankviliga, ĉar la Islamanoj estas pli kaj pli multnombraj en Franclando kaj en Eŭropo. Oni povas nur esperi, ke ili perdos la fervoron islaman. La tasko de la progresemuloj estas helpi ilin, kiom ajn estu la kosto, integriĝi en la okcidenta sociordo kaj forgesi la Islamon aŭ almenaŭ tre mildigi ĝin, por ke ĝi restu nur kiel postsigno de ilia deveno.

BORVO

Pri la mainova aserto "NASKIĜLANDO DE ESPERANTO"

dediĉe al Igorj kaj Remigiusz

En L!102 Remigiusz Grzela prezentis la samideanojn Zamenhofo, Grabowski kaj Kabe sub la titolo "La Naskiĝlando de Esperanto" - Polujo. "Ĉiu Esperantisto scias, ke la naskiĝlando de Esperanto estas Pollando, sed ne ĉiu Polo." Ankaŭ Igorj en L!103 ne sciis tion, rimarkante ke Polujo 1887e ne ekzistis, kaj ke Esperanto ja ne estas "frukto de polaj kulturo, menso-stato, spirita vivo." Reis Remigiusz en L!104, ke

1e "Zamenhof (...) sentis sin Polo(j)"
 2e "en koroj de Poloj Pollando ĉiam ekzistis"
 3e "Esperantologio ja instruas, ke Polo kreis Esperanton, kaj ke la lingvo naskiĝis en Pollando"

"Celo de" la artikolo de Remigiusz "ne estis disputo ĉu Pollando estis naskiĝlando de Esperanto," sed ŝajnas, ke la temo lin forte kortuŝas.

Permesu al mi fari notojn pri la supraj citoj.

1e. "Ĉu Zamenhof estis pola okulisto?" demandis Bernard Golden el Hungarujo en **PACO** 1988 (GDR) listigante literaturajn rimarkojn tiucele. Mi citas el Golden: "Okulisto? Jes. Pola Ne! (...) En letero al (LKK) en Krakovo la 14-an de februaro 1912, Zamenhof skribis: 'Ne nomu min polo por ke oni ne diru, ke mi - por akcepti honorojn - metis sur min maskon de popolo, al kiu mi ne apartenas... laŭ mia deveno mi alkalkulas min al la gento hebrea.'"

2e. Post la Tri Partigoj de Polujo ĝi reestiĝis sub Napoleono en Grandduklando de 1807. Ekde 1815 ĝin regis la Caro en "personunio". Pro la revolucio de 1830/31, Nikolao I faris ĝin provinco, Aleksandro II post la ribeloj de 1863 (kiun Zamenhof spertis kiel knabo) partigis ĝin en 10 guberniojn. Ĝi estis ne Pol(a)lando. La koroj de homoj ŝanĝis tion ne. (1916, unu jaron antaŭ la morto de Zamenhofo, germanaj okupantoj proklamis Polan Reĝolandon).

3e. Laŭ Detlev Blanke, "Internationale Plansprachen" 1985, ekzistas pli ol mil planlingvo-projektoj. Kelkaj akiris rangon de duonplanlingvoj (Volapük k.a.), kaj nur Esperanto estas vere planlingvo. Kial? Lingvo ne komenciĝas kun publikigo. Por fari lingvon, necesas da (Blanke listigas detale kaj en bona ordo) organizaĵoj, gazetoj, literaturo tradukita, mema literaturo, fakliteraturo, kongresoj, junulara movado ktp. - ĉu tio

ĉio okazis en Varsovio 1887e? Mi eltiras de "Vivo de Zamenhof" de Edmond Privat (1957): "La unua libreto (t.e. de E-o) aperis en la rusa (!) lingvo. Baldaŭ poste sekvis eldonoj pole, france, germane, angle." (p.51), (en Varsovio Zamenhof) kun edzino (...) komencis dissendon de l' broŝuro al gazetoj kaj personoj ĉiulandaj." (p.52) kaj multaj aliaj ekzemploj montras la dekomencon internaciecon de Esperanto, sen kiu ĝi ne estus "Lingvo Internacia" (tiel ja ĝia originala nomo).

La bedaŭrindan aserton, ke Polujo estus "Naskiĝlando de Esperanto" ni ja konas ankaŭ el publikaĵoj de Polaj asocioj. Ŝajnas al mi, ke la aserto "Zamenhofo estis aŭ sentis sin Polo" venas aŭ de Polaj Esperantistoj por plivalorigi Esperanton aŭ de ne-Polaj- ne-Esperantistoj por malplivalorigi Esperanton. (Aŭ de personoj, kiuj timas al iuj malbonan reputacion de gento hebrea.)

Oni tie ĉi vidas, kiun de-baton tia naciisma stultaĵo povas semi inter nin.

Korbeto
en aprilo 1993.

DEMOGRAFIO

(Vd. L! 104)

*Pro sia ĉeftemo "Demografio" aparte interesis min la lasta numero de **Laŭte**, precipe la artikolo, kiun verkis nia bedaŭrata Amiko Ludoviko.*

Li tute prave rimarkigis, ke la ekologioj, kvankam ili bone scias, ke la plej danĝera predanto de la naturo estas la homo, komplete silentas pri la homplimultiĝo.

Videble tiuj ekologioj ne interesiĝas pri la naturdetruoj en la tria Mondo, kaj ne legis verkojn de René DUMONT (mondkonata agronomo kaj filozofa) kiu, jam de longe, alarmas pri la katastrofa kresko de la loĝantaro, kiu, en tiu mondparto, ĉefe en Afriko, kondukas al dezertiĝo, mizero kaj malsato.

Ne eblas citi ĉiujn librojn kiujn, pri tiu temo, verkis René DUMONT, sed al la franclingvanoj mi rekomendas la legadon de "Pour l'Afrique, j'accuse", kolekto "Terre Humaine" PLON.

Kelkaj nombroj, kiujn li donas, estas pripensigaj.

... La loĝantaro, en tuta Afriko, kreskis de 219 milionoj en 1950 ĝis 285 milionoj en 1960, kaj 551 milionoj en 1985. La jara kreskoritmo, kiu estis 5 milionoj komence de tiu periodo, nun atingas 15 milionojn... Laŭ la prognozoj de UNO, de 500

milionoj en 1980, la logantaro en tuta Afriko triobligos kaj atingos 1,5 miliardojn en 2025... se giganta malsato aŭ epidemioj, aŭ se senkompataj "modernaj" militoj ne draste reduktos tiun kreskon.

Tio, kio validas por Afriko, validas ankaŭ por Azio kaj Sud-Ameriko. Kvankam, ĉefe en Azio, la instancoj de pluraj el la tieaj grandaj landoj, konsciaj pri la danĝero de tiu situacio, provas limigi la naskadon de siaj samlandanoj.

Ni, kiuj plejparte vivas en la "okcidenta" mondparto, tie, kie la praloĝantaro estas stabila, ne povas resti indiferentaj rilate al tiu antaŭvidebla katastrofo. Unue, ĉar temas pri homfratoj. Due, ĉar neeviteble ni estos nerekte trafitaj.

Tute normale, homoj, kiuj daŭre malsatas en sia propra lando, sen espero pri pli bona estonteco, provas aliri industriajn landojn, esperante tie labori kaj fine satmanĝi. Multaj el ili venigas siajn familianojn.

Tradicie, la afrikaj familioj kutimis/as naski multajn idojn por kompensi la perdon de tiuj, kiuj junaĝe mortas. Nun, almenaŭ kiam ili ne mortas pro malsato, dank'al la progreso de la sanitaraj rimedoj, feliĉe (?) ili pli multnombre atingas la plenkreskan aĝon. (Mi lokis demandosignon post 'feliĉe', ĉar mi krude demandas min ĉu estas pli bone malsatmorti dudek-jara ol nur unujara ?)

Neniu riproĉo povas esti farita al ili, ĉar ili ne estis/as edukitaj por limigi la nombron de infanoj, kiujn tiuj familianoj naskas, kiel, cetere, niaj gepatroj, se ne la plej aĝaj nuntempaj generacioj, aŭ la religiemuloj.

La grandaj eklezioj kulpas pri tiu eksploda situacio. Ili daŭre predikas "kresku kaj multobliĝu" kaj, evidente, kontraŭas al la uzo de kontraŭnaskrimedoj.

G. Lebec

SPRONI LA BALOTEMON...

Iam oni elpensis por politiko la terminojn "dekstra - maldekstra". Dum jardekoj sub tiuj standardoj ekscitiĝis sufiĉe da balotemuloj por ke ili plu emu partopreni en la "demokratia" vetludo. Nun, kiam la vortoj socialismo-komunismo nenion plu kredindan signifas, la "programoj" de dek-

tro kaj de maldekstro mirige similas unu la aliajn, kiujn spronajn vortojn elpensas la adeptoj/profitantoj de balota demokratio por mobilizi la voĉdonantojn ?

LAŬDO AL PARTIA MALSUKCESO

Se vi estas subtenanto de politika partio (aŭ ĉu ĉefe se?), eĉ la unuavide plej humana kaj idealismema, preĝu ke ĝi neniam ekregu la landon !

Ĉar pripensu jenon : En niaj demokratioj, kie laŭdire regas la plimulto, povas ekregi nur la partio, kies promesoj plej plaĉas al la plimulto. Ĉu la plimultaj balotrajtanoj estas ĉiam la plej prudentaj ? Tion oni povus ekzameni, ĉu ne ? Ili estas statistike certe ne la plej kleraj, sed ĉu klero naskas prudenton, ankaŭ tio estus ekzameninda, ĉu ne ? Nu, ĉiuj balotantaroj en la mondo jam delonge konstatis, ke estas grandega abismo inter la promesoj kaj la efektivaj faroj. Evidente. Partio povas pluki voĉdonojn nur se ĝi promesas kion esperas la balotantoj. Se ĝi krude diras la veron, ĝi nepre ne estas subtenata. Neniu partia sukceso sen demagogio. Do, karaj geamikoj, timu la sukceson de "via" partio!

FOR LA LABORON !

Jam de sia apero sur la tero la besto, kiu mem nomas sin "homo sapiens", strebas plejeble sekurigi sian vivon, fordonante kiel eble malplej el sia forto, el sia energio. De tiu ĝenerala aspiro fontas la ekspluatemo de la homo al la naturo, al la aliaj bestoj. Pelate de tiu bezono, la homo tiel disvolvis sian inteligenton, elpensis kultivadon kaj industrian, kreis la "laboron", kiun li per ĉiuj rimedoj preferis al aliaj ol si mem. Kaj tiun laboron - simbolon de ekspluatado - niaj samtempoj, eĉ ties verdula avangardo, volas nepre konservi. "Almiliti la senlaborecon!" estis la moto, kiun aplombe blekis kompatindaj "ekologianoj" en la vintrofina balotkampanjo de Francio.

Mi sugestas al ili ion iom alian : "For la mal- kaj senutilan laboron ! Por kiel eble plej da utila, plezurona aktiveco !"

Vivu la vera progreso, kiu forigas la laboron, do la ekspluatadon, kaj ebligas produkti pli da utilaj varoj ne nur per malpli kaj malpli da homa svito sed per redonado al la naturo de tio, kion oni devas rabi de ĝi (per bio-agrokulturo,

"rekuperado" kaj reuzado de krudmaterialo, ekzemple! Ni sisteme forigu la senutilajn oficojn. Per nun mondscale efektivebla distribuado ni forigu amasegon da "laboro"! Restu nur la nepre necesa kultivado, bredado (en Francio 6 % de la loĝantaro zorgas pri tio, sed 2 baldaŭ certe sufiĉos) kaj la industrio. Imagu kiom da forigeblaj oficoj, kiam oni organizos senpagecon de la vivnecesaĵoj, de la medicino, de la transportoj! Utopio? Jes ja, sed ĉu ne la nura utopio, por kiu indas "labori"?

Sed se, spite al tiu evidentaĵo, la homo preferas plu ludi sian ekspluatatan ludon, per siaj militoj kontraŭ la naturo kaj la aliaj bestoj-homoj, stakigante tie ĉi, dum oni malsatas apude, nu, vivu la privata posedo, la heredrajto, la polico por sekurigi la posedantojn, plu vivu la landlimoj kaj la armeoj por ilin defendi, resume vivu la "laboro", kiu, ĉama rimedo, fariĝis la sankta netuŝebla celo de nia frenezigiĝinta besta specio!

Kribo

Voĉo el Togolando

EL MIA RIFUĜEJO

De antaŭ pli ol kvar jaroj neniu E-sendaĵo atingis min. Mi ankaŭ ne povis ion sendi al iu. La kialo estas tute simpla: la politika etoso en Togolando devigas min adopti vivostilon tute alian. Striko nun kun aĝo de pli ol kvar monatoj, kaj la decido de ŝtatestro EYADEMA ekstermi homojn, kiuj ne aprobas lian politiksistemon, devigis multajn, ankaŭ min, serĉi rifuĝejon ekster la ĉefurbo. Nun mi vivas en mia naskiĝvilaĝo ANYRONKOPE, situanta je proksimume 50 km oriente for de Lomé. Aliaj Togolandanoj migris, unuj al najbaraj landoj, kaj aliaj al urbetoj kaj vilaĝoj interne de la lando.

Kiam finiĝos tiu krizo? Nenion sciante pri tio, kaj havante nenian esperon pri la estonteco, mi sentas nenion emon al legado kaj skribado, ĉar stomako malplena orelon ne havas. Mi fariĝas alia personeco, mi ŝanĝiĝas, mi malsaniĝas. Antaŭ kelkaj tagoj mi klopodis iri al legaĵoj, kaj mian karan notkajeregon kaptis miaj okuloj. Mia penso karambolis kontraŭ noteron. Tion mi nun, el mia rifuĝejo, disponigas al la legantoj de **Laŭte**:

KONFESO DE PEKO AL BLUMHARDT

BLUMHARDT estas germano. Li vivis en regiono Germana nomita SCHWADEN (de la popolo) kaj "WUTTENBER" (de la instancoj). En tiu parto de Germanio ekzistis multaj vekigiĝintoj. Tiu vekigo ofte okazis ĉe katolikoj, ĉar, konfesinde siajn pekojn, la katolikoj sentas sin piaj, kaj sekve ricevas vekiglumon. Ankaŭ Blumhardt vekigis. Li estis sampensa kiel Jesuo, kaj predikis dum la mezo de la antaŭa jarcento. Oni povas nun iel aŭdeti lin:

"Mi estas la nova sendito al vi por savi vin de viaj pekoj.

Ĉu vi ne volas ĝui la postmortan vivon eternan? Ĉiuj vi pekas, kaj tiujn pekojn vi konfesu al mi, por ke la eterna vivo estu via. Malbenitaj kaj malfeliĉaj estu tiuj, kiuj ne akceptos konfesi siajn pekojn al mi, kaj sekve konvertiĝi."

Jen do multaj homoj vostostaris antaŭ la domo de Blumhardt kiu tagojn kaj noktojn plenajn aŭdis pekojn de personoj sopirantaj je eterna vivo postmorta.

Kian pekon oni do konfesas al Blumhardt?

Plejoftege, la vekigiĝinto aŭdis: "Mi faris ROMPATAN KOITON".

Ĉu tio povus signifi, ke la tiamaj loĝantoj de tiu Germana parto ŝategas la ROMPATAN KOITON?

GBEGLO Koffi

IOMETE PRI DI-SENDITOJ

Princo Gotamo, nomata ankaŭ Sidijarto aŭ Zakia-Muni, sed multe pli konata kiel Budho, kiun oni konsideras la plej granda el la Profetoj, vivis inter la jaroj 624 kaj 544 antaŭ Kristo. Li predikis dum 45 jaroj kaj multaj el liaj saĝaj kaj iluminigaj vortoj troviĝas sur ĉies lipoj, nome: "Anstataŭ malbeni la mallumon, ekbruligu kandelon".

Alia granda Profeto, kiu laŭŝajne mortis krucumita je sia 33-jaraĝo, Jesuo-Kristo, iun 5-an (aliaj opinias, ke la 7-an) de aprilo de la jaro 30-a kaj ĉirkaŭ la 3-a horo posttagmeze, esprimis: "La spirito estas la viviganto; la karno nenion utilas."

Alia konata Profeto estis Mohamedo, kiu vivis inter la jaroj 570-a kaj 632-a kaj havis dek du edzinojn kaj kelkajn gefilojn, diris ĉi tion: "Ho vi, kredantoj! Vere la vino, la

hazardludoj kaj la idoloj kaj la sagoj (ilin oni ĵetis por diveni la sorton) estas ĥontindaĵoj, verko de Satano, do evitu ilin por ke vi estu sukcesa."

Nova Profeto vivis inter la jaroj 1819-a kaj 1850-a. Li estis Mirza Ali Mujammad, kiu poste alprenis la titolon "Bab" (t.e. Pordego). Li starigis la religi-movadon, kiu nomiĝas "Bahaismo". Bab esprimis: "Tiel adoru Dion, ke Li vin rekompencos".

Mi, Anastasio Lopez-Luna, kiu en la lasta jardeko de la 20-a jarcento post Kristo ankoraŭ troviĝas inter la vivantoj, kaj kiu estas nek profeto nek profeteto nek saĝulo nek astrologo kaj simile, esprimas: "Spite tiom da laŭsajnaj Di-senditoj, kiom da miskomprenoj plu daŭras inter la homoj!"

Konklude: mi kredas, ke ĉiuj Profetoj kaj Profetetoj, kiujn prezentas al ni la Sanktaj Libroj de la homaro, estis sinceraj mensoguloj, ĉar ili kredis aŭdi la Dian voĉon. Sed la Supera Faristo ne parolas al la homoj.

A. Lopez Luna

"ESPERANTO 44", Esperanto-Asocio en la regiono de NANTES, (Francio) proponas intensan E-staĝon de Sab. 29a de majo ĝis Lu. 31a de majo 1993. Staĝejo: Centre de Vacances Les Korrigans, 122 route de l'Océan, F 44510 LE POULIGUEN. Tel. 40 42 31 10. Trinivelaj kursoj. Aliĝilon petu de: Anita CORTES, 5 bis rue Appert, F 44100 NANTES Tel. 40 69 32 43.

INTERNACIA RENKONTIĜO

Por la novjaraj festoj, francaj samideanoj S-ro Llech-Walter kaj S-ro Gérard-Voinçon, estis akceptitaj ĉe la E-grupo en La Laguna (Tenerife, Kanariaj Insuloj). Kunveno okazis ĉe la sidejo de la grupo kun partopreno de S-ro L. Trujillo, delegito de UEA en tiu urbo kaj de membroj de la loka Societo. Amika tagmanĝo kaj vizito de la urbo finis agrable tiun akceptadon.

La plej belaj pensoj:

"Amo estas la nura riĉaĵo, kiu kreskas laŭ la malavaremo. Ju pli ni donas, des pli restas al ni..."

Romain Gary ("Clair de Femme")

VORTOJ DE MALJUNULO

—
 valo
 —

EL MIA GALERIO DE PORTRETOJ

IV. Du rektaj kuzoj de avo de Ivona

* Jean Reboul (Johano Reboul)

Li estis panisto kaj poeto.

Se iu venis en lia butikon kaj petis pri sinjoro Jean Reboul, li demandis: "Ĉu la paniston vi deziras vidi, ĉu la poeton?"

Se la respondo estis: "la paniston", li diris: "Estas mi".

Se "la poeton", li petis la vizitanton sidiĝi kaj atendi momenton. Li eniris en la apartamenton por rapida tualetto kaj revenis vestita per longa nigra jakto kun arte nodita kravato.

Tia li estas reprezentita sidanta per marmora monumento en la ĝardeno ĉe la Fonto de Nimo. Sur la soklo estas bareliefe skulptita alegorio pri lia fama poemo "L'angelo kaj l'infano".

Proksime de la Fonto kaj de la Kvadrata Domo, sur ĝardenplaco stras statuo de imperiestro Antoneno. Sur la piedestalo kvar versoj de Jean REBOUL, en kiuj la imperiestro estas nomata "infano de Nimo". Fakte Antoneno naskiĝis ie en Italio; eble unu el liaj avoj iam loĝis en Nimo, kaj eĉ tio ne estas certa. Sed al poeto estas lice ĉerpi sian inspiron el legendo, kaj la legendo pri Antoneno nimano estas ankoraŭ viva.

La urbo donis la nomon de Jean REBOUL al la strato, kie situis lia domo: bakforno kun knedujo, butikon kaj hejmo. Dum sia vivo li estis sufiĉe fama, sed nun ekster Nimo malmultaj konas lian nomon kaj legas liajn verkojn. Sendube li ne estis genia poeto kiel liaj amikoj LAMARTINE kaj MIS-TRAL, sed liaj versoj estis bone konstruitaj kaj ofte belsonaj. Li verkis en la provenca lingvo kaj plejofte en la franca.

Katoliko kaj rojalisto, lia inspiro estis ofte religia aŭ markista, do rekte kontraŭa al miaj ideoj. Sed li estas unu el la gloroj de la familio, kaj almenaŭ al lia versista talento mi ŝuldis tiun ĉi omaĝon.

* Louis ROSSEL (Luizo Rosel')

Grandformata fotoportreto de tre juna oficiro kun apenaŭ ekkreskantaj lipharoj. Li estis protestanto, filo de Cevena hugenoto kaj de anglino. Kiam li eliris el la Politeknika Lernejo, li tuj eniris en la armeon. Tiam lia patro, ankaŭ politeknikano, estis artileria majoro.

En 1870 la juna leŭtenanto estis deĵoranta en la fortikigita urbo METZ ĉirkaŭata de Prusa armeo. Eksciinte ke la ĉefkomandanto marŝalo BAZ AINE preparas kapitulacion, ROSSEL kaŝe fuĝis. Li sukcesis eliri el la sieĝata urbo kaj iris al Parizo. Tie li sin metis je servo al la Komuno. Do ni povus prezenti lin kiel Komunanan heroon kaj martiron. La vero devigas min nuancigi tiun prezenton. ROSSEL ja ne estis socialisto nek revoluciano, li estis militisto kaj patrioto. Li aliĝis al la Komuno, tial ke ĝi daŭrigis la lukton kontraŭ la Prusoj kaj konsekvence ankaŭ kontraŭ la reakcia kaj kapitulacema registaro de Adolfo THIERS en Versajlo.

La Komuno nomis lin komisaro t.e. ministro de la armeo, sed li baldaŭ ekŝiĝis, ĉar li ne sukcesis trudi al la trupo la striktan disciplinon laŭ li nepre necesan. Laŭ efikeco li sendube estis prava, ĉar estas ja vere, ke la disciplino faras la ĉefan forton de la armeoj.

Tiu improvizita armeo sensperta kaj sendisciplina ne povis venki. Ĝi estis venkita ne de la Prusoj, kiuj observis kiel trankvilaj spektantoj, sed de la Versajlanoj pli multaj, pli forte armitaj, kaj pli trejnataj.

Multaj Komunanoj estis mortigitaj, kelkaj transportitaj en Nov-Kaledonion. ROSSEL, kaptita, estis juĝita en Versajlo kaj kondamnita al morto.

S-ro THIERS proponis al li vivosavon, nur se li konsentus ekziliĝi en Anglio, la lando de sia patrino. Li senhezite rifuzis, li estis mortpafita.

Lia fratino, Bela, preskaŭ ĉeestis la ekzekuton. Tuj poste ŝi povis vidi kaj tuŝi la ankoraŭ varman korpon de sia frato

kaj trempis naktukon en lia sango. Poste ŝi ĉiam tenadis ĝin en sia monsaketo kaj ĝin montradis en la familio. Ivona memoras, ke ĉirkaŭ 1910 ŝi plurfoje vidis tiun sango-makulitan tuketon.

Nun la ĉerko kun la skeleto de ROSSEL kuŝas en la protestanta tombejo en NIMO, kaj la urbo donis lian nomon al unu el siaj stratoj. Sed kiom da Nimanoj scias, kiu estis tiu Louis ROSSEL ? Almenaŭ la familio konservas pian memoron. Kiuj konas min, tiuj scias, ke mi ne estas samideano de tiu patriota militisto. Sed li estis fidela al sia idealo, kaj mi omaĝas al lia karaktero.

Etapoj

La 19-an de februaro mi finis mian naŭdek-trian jaron. Do mi estas nun en la 94-a. Estas multe. Estas tro. Mia avo la lokomotivisto estis forto de la naturo : alta statur, largaj ŝultroj, fortaj membroj, rekte staranta. Li mortis 90-jara pro pulm-inflamo versajne ne sufiĉe zorge kuracita. Kial mi devas vivi pli longe ol tiu fortika avo, mi kiu estas nun ruino kaj rubaĵo ?

Mia patro diris : "Virino havas la aĝon, kiun ŝi ŝajnas havi. Viro havas la aĝon, kiun li sentas." Gis okdek jaroj mi sentis min juna. Mi estis fiera pri mia plata ventro kun fortaj muskoloj. Tiam, okaze de operacio, oni traboris ĝin kaj ĝi fariĝis dika kaj mola. Pluraj kuracistoj diris al mi, ke kion ajn mi farus, mi ne povus reakiri abdomenajn muskolojn. Tio estis unua etapo sur la vojo al maljuneco.

Aŭgusto 1989. Akcidento : aŭtomobilo frakasis mian maldokstran kokson. Sekvis monatoj da senmoveco en hospitala lito. Cu do dua etapo ? Ne, ĉar mi releviĝis, unue en rulfotel, poste kun du anglaj lambastonoj, poste kun unu ordinara bastono, fine sen lambastono. En la dua duono de 1990 mi povis denove marŝi facile kaj rapide tra la tuta urbo Nimo, alsupri la monteton, sur kiu staras la turo Magna, kaj mi faris projektojn por la venonta somero.

Januaro 1991. La subita blindiĝo ruinigis ĉiujn belajn planojn. Mi estis trudita definitive rezigni pri amataj korpekzercoj : longe marŝi sur montoj, serĉi fosiliojn sur flankaj de-

klivoj, plongi kaj naĝi en niaj Cevenaj riveroj ; ĝardenumi, pluki florojn kaj fruktojn, grimpi tra la branĉoj de alta ĉerizarbo. Mi ne plu saltos el la lito frumatene por rigardi la belan koloron de la dolomita krono de la Kaŭso en la lumo de la leviganta suno. Mi devis rezigni ankaŭ pri intelektaj okupoj kiel senpera legado kaj skribado. Nur dank'al afabla helpo de sindonemaj samideanoj mi restas en kontakto kun la esperanta movado.

Mi marŝas ĝis du kilometrojn en koridoro aŭ sur teraso, palpe gvidante min ĉe la bordaj muretoj, sed pli ofte mi restas sidanta sur ĝardenfotelo en sunhelo aŭ en ombro laŭ la vetero, nenion farante, preskaŭ ne pensante, kiel vera maljunulo. Tio estas la dua etapo. Esperinde la lasta.

Iam en afabla letero K-do OSAKI Kasuo esprimis la deziron, ke mi vivu cent jarojn. Dankon, amiko, pro la bona intenco, sed pro kompatato ne deziru tion. En la daŭro de sep jaroj kiu nova plago povus frapi min ? Ci tie, en tiu ĉi domo por emeritoj, mi renkontas kelkajn maljunajn pensiulojn, kiuj estas mense kadukaj. Ĉu sama sorto min atendus ? Mi tremas je tiu supozo. Prefere tuj morti ol havigi al miaj familianoj tiel afliktan spektaklon. Por mi de nun, nur unu espero kaj deziro : ke mi mortu sufiĉe baldaŭ por lasi al miaj amataj geidoj memoron pri avo maljuna kaj fizike kripla, sed almenaŭ kun normale funkcianta cerbo.

Amikoj de **Laŭte!** mia hodiaŭa papero ne estas gaja. Sendube tial, ke mi tro pensis pri mi. Prave diris PASKALO : la "mi" estas malaminda. Alian fojon mi provos elekti pli agrablajn temojn.

Bona novaĵo

Kokeriko ! Flirtu blu-blank-ruĝa flago ! Franca industrio ricevis grandan mendon de batalĉaroj por la Unuigitaj Arabaj Emirregnoj.

Bonega afero : multaj horoj da laboro por francaj laboristoj kaj suka profito por kelkaj firmaoj-mastroj.

Oni ja scias, ke la armilnegoco estas unu el la plej profitdonaj. Por aĉeti tiajn varojn oni ĉiam trovas monon kaj ĉiam troviĝas vendistoj. Povas manki nutraĵoj kaj kuracaĵoj, sed

ne mankas kanonoj kaj municioj. Estu trankvilaj : tion prizorgadas kompetentaj komercistoj en la plej civilizitaj landoj.

Francio estas unu el tiuj. Freŝdate la firmao DASSAULT ricevis gravan mendon de militaviadiloj por Tajvano. Kaj oni scias, ke en la brita-argentina militeto pro la Malvinaj Insuloj estas franca "Exocet", kiu pure kaj elegante alfundigis belan britan militŝipon.

Jes, Francio estas tre civilizita nacio, kaj ni Francoj estas tre kapablaj por koncepti, fabriki, vendi kaj liveri amasmortigilojn kun la maniero por ilin uzi.

Brave Francoj ! Vivu Francio !

Amikino Lina Gabrielli informas nin pri la forpaso, la 15an de januaro '93, de la esperantista verkistino kaj pentristino Antonina APOLLO el Tallin, Estonio. Ŝi sendis du poemojn de ŝi, por memori pri ŝi :

LA FOLIO

Nubo sur l' ĉielo
pendas mole vata,
glitas sola velo
laŭ la maro glata,
kaj ĝi respegulas
ombre sur l' surfaco,
vento ondojn rulas,
ĉie regas paco
ĝis la fora limo

Nur en koro mia,
nur en la animo
mankas paco Dia.

28.IX.1992

**Antonina
APOLLO**

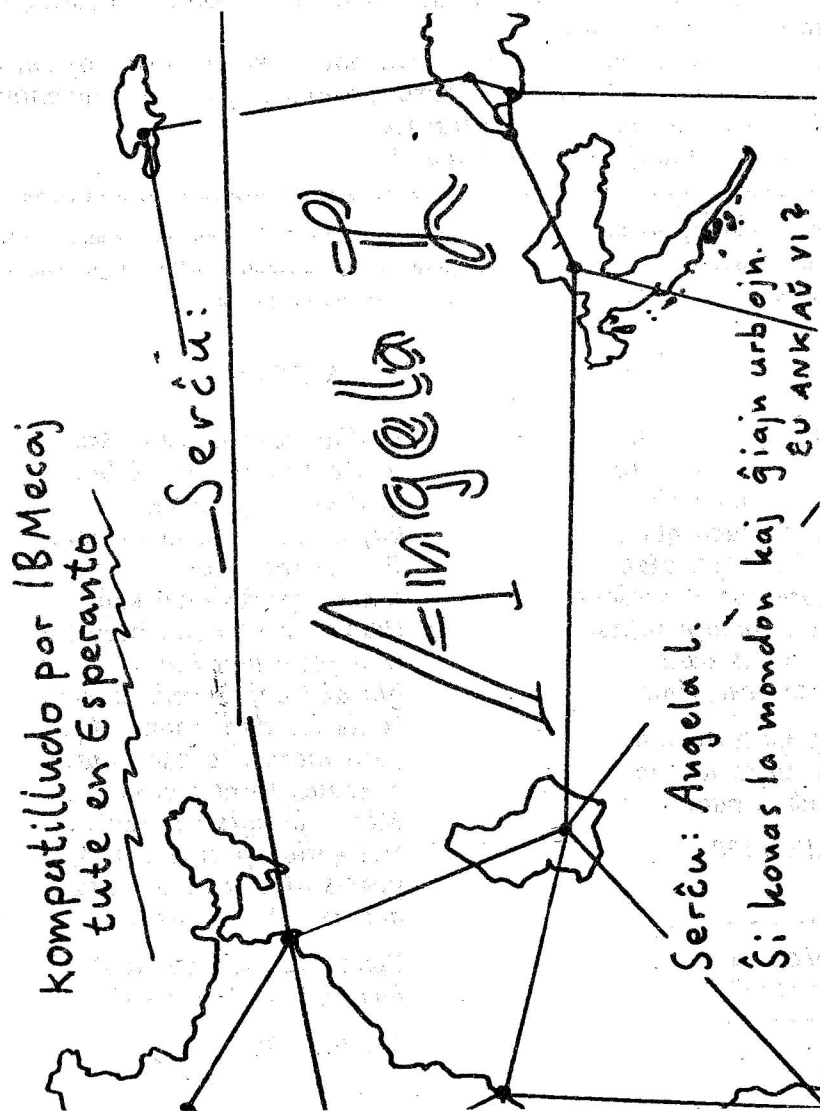
Hodiaŭ jam matene frue
vento taŭzis arbojn brue,
ĝi disŝiris foliaron
kaj forpelis en la maron.
Preter mi folioj flugis,
ien malproksimen fuĝis.
Vento en vizaĝon blovis ;
min folio unu trovis,
ĝin al lipoj premis vento,
tenis tie dum momento,
dum momento efemera,
nereala, tamen vera.
Min ĝojigis tiu sento,
sed folion prenis vento,
portis al la spaco mara -
dronis folieto kara.

Spuro sur la lipoj restis,
ĉar la kiso fakte estis.

18.VII.1992

Mendu diskedon de "Serĉu : Angela L."

per 9 DM / 30 FF / 10 NLG en poŝtmarkoj aŭ monbileto
de Marcus SIKOSEK, Kampstr. 75a, W-4390 GLADBECK.

amareco

Mi ĉiam ĝojis pro la ĝojo de aliuloj, eĉ se tio ne donas avantaĝojn al mi. Alies ĝojo estas la mia, sen iu ajn intereso. Sed nun via ĝojo suferigas, plorigas min ! Ĉar mi valus, ke vi ankoraŭ, almenaŭ por unu fojo, ridu kun mi kaj mi kun vi.

Ke vi nun, male, sentas vin plene feliĉa kun alia knabino, tio estas doloro por mi, doloro kun nostalgio kaj sopiro, ne kun malboneco kaj ĵaluzo.

Vi certe estus amanta vin, je aliaj cirkonstancoj ; ĉar via animo ektuŝis la mian, ankaŭ via korpo. Eble ankaŭ vi flaris en mi inan ĉarmon, ian nostalgion, eble vin tuŝis la bedaŭro, ke inter ni nenio estas realigebla.

Ĉu vi povas forgesi niajn promenadojn en la kongresa urbo, laŭlonge de la rivero, kun mano en mano ? Ĉu vi povas forgesi nian sidadon sur la benko fronte al la rivero, kiam vi aŭskultis ĉarmita miajn rakontojn. Mi sciis bele paroli, nur ĉar vi atente aŭskultis min. Vi preskaŭ dronis en la atmosfero de miaj rakontoj.

Sciu, ke antaŭ la foriro de mia hejmo por atingi la kongreson, mi planis viziti ortopedian kuraciston. Miaj kruroj, miaj brakoj, en la lito pene moviĝis... Poste, kiam mi renkontis vin, mi ne plu bezonis ortopediiston. Ekkreskis flugiloj. Mi tiam komprenis, ke la tristeco, la doloro, la soleco paralizis min... Tro malmulte da oksigeno vivigis min. Vi estis la oksigeno, kiu transformis min.

Kun vi mi kuris. Ĉu vi memoras, ke post la fino de la ekskursoj kun la aliaj, ni malsupreniris la aŭtobuson kaj piediris ĝis nia loĝejo ? Tri, kvar kilometrojn kaj tio ne lacigis min. Mi bedaŭris nur, ke de tempo al tempo vi haltis por diri al mi, ke vi ne povas geedziĝi kun mi.

Ĉu vi povas supozi, ke mi havis tian iluzion ? Niaj cirkonstancoj ne permesis geedziĝon. Eble vi pensis, ke estus bele se tio povintus.

Mi, miaflanke, havis emon por vi, kaj se vi edziĝus kun mi, mi lasus al vi la tutan liberecon por rekompensi vin. Mi tolerus ankaŭ jarojn de via malesto por kelkaj momentoj de feliĉo ; kaj je via reveno mi lumigus la tutan hejmon, la tutan ĝardenon kun koloraj globetoj por festi vin.

Jes, estis ĉarmo inter ni, ne ripetenda !

Ĉu vi memoras, kiam vi acetis glaciaĵon je napola benk-vendejo ? La glaciaĵo estis treega kaj gutis. Mi, kiu havis belan veston, timis makuli ĝin. Pro tio mi kurbiĝis kaj la gutoj falis teren. Tiam la glaciaĵvendisto laŭte ridegis. Vi apenaŭ ridetis. Ankaŭ mi laŭte ridegis por kaŝi la embarason kaj por ne doni ŝnuron al la mokaĵo.

Ĉu estas en via rememoro la lasta paĝo de nia kunesto ? Ni ekskursis iom trajne, iom skitelfere, iom ŝipe... Via brako ĉirkaŭis mian talion, kaj al mi tio ŝajnis la eterneco. Mi ne konsciis pri nia baldaŭa disiĝo.

* * *

Poste la malproksimeco sen promesoj. Estis demandsigno nia revidiĝo. Tamen mi dediĉis al vi miajn pensojn. La necerteco, kiu cetere estis espero revidi vin, helpis al mi vivi sen vi.

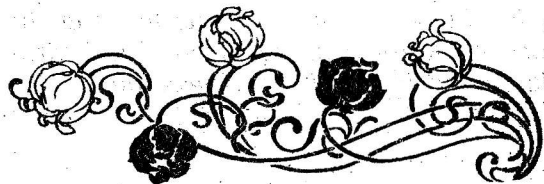
Ho, kiom mi volus kvietigi mian sopiron esti kun vi ankoraŭ kelkajn momentojn ! Nova kongreso alkproksimiĝas... Kial ne ?

Sed... Nun esperoj ne plu ekzistas. Mi eĉ ne plu deziras revidi vin. Vi definitive ligiĝis al la alia knabino, pri kiu vi ofte parolis al mi. Ne plu allogo pri neeblaĵoj, pri miraklaj renkontiĝoj, ne plu nostalgio pri pasintaj feliĉoj, kiuj ne plu ripetiĝos. Vi definitive ligiĝis al alia knabino por geedziĝo.

Antaŭ via ligiĝo mi ploris. La antaŭan vesperon, mi atendis tramon en strato Labikaná en Roma. Aŭtomobilo haltis antaŭ mi. Sinjoro kaj sinjorino demandis min : "Ĉu vi fartas malbone ? Ĉu ni povas helpi al vi ? " Poste paro de afrikanoj, kiuj atendis kiel mi la tramon, faris la samajn demandojn. Mi sekigis miajn okulojn, mirigita ke en la mondo de indiferenteco kaj de fruigo, iuj estis rimarkintaj mian doloron. Kaj dume mi ripetadis mallaŭte : "Kial vi faras tion, mia kara, ĝuste nun, kiam estas okazo por revidi nin ?"

Tamen al vi, kiu sciigis min pri la okazintaĵo, mi skribis :

"Via anonco ne mirigas min. Ke vi volas geedziĝi, tio estas normala afero. Pli-malpli frue tio devus okazi. Kaj vi partoprenigis min pri via feliĉo ! "

SUBTAKSATA FLARosenso

Potenca magiisto, ĝi ebligas, ke ni retroiru mili-onojn da kilometroj kaj abrupte revenu al jam traviv-itaj jaroj. Nenio estas pli memoriga, ol odoroj, vera obsedo por ĉiuj popoloj. Ni kapablas ekpercepti pli ol mil malsamajn odorojn. Esploroj elmontris, ke same infanoj, kiel plenkreskuloj, scipovas diri, ĉu vestaĵo estis surportata de viro aŭ virino. Tamen se ege preciza montriĝas nia flarosenso, preskaŭ neblas, ke ni priskribu difinitan odoron al tiu, kiu ne spertis ĝin.

Nia flarosenso konstante laboras : ĉiufoje, kiam ni en- aŭ elspiras, ni transirigas la mondon tra nia korpo ; poste ni ĝin liberigas, sed iel modifita. Dubla estas spirado. Ĉiutage ni spiradas proksimume 23 040 fojojn. Dum du sekundoj ni enspiras ; dum tri ni elspiras. Dume svarmas odormolekuloj. Bedaŭrinde, nefortaj estas la ligoj inter la flarosenso kaj la cerbaj parolcentroj. Kvankam la odoroj estas al ni pli proksimaj kaj altvaloraj, ol io ajn, ni ilin elvokas pere de vortoj rilatiĝantaj al alispecaj sensaĵoj. La odorefikojn ni pli facile priskribas, ol la odorojn mem. Eble magian potencon, misteran econ ili akiras : tial, ke ilin ekzakte koni ni ne kapablas.

La violoj de ĉiam montriĝis malcedemaj al la parfumarto. Eltiri el ili altkvalitan parfumon postulas multe da penado kaj mono. Ili entenas substancon, kiu kvazaŭ fuŝkontaktas la flarsenson. La floro daŭre eligas sian parfumon, sed ni ne plu perceptas ĝin kaj necesas, ke pasu unu-du minutoj, por ke ni ĝin ekperceptu denove.

Senpere funkcias la flarosenso. La parfummolekuloj eniras la nazkavaĵojn post la nazoeĝo ; tie ili estas ensorbataj de la mukozaj riceviloj, kies etaj ĉeletoj nomiĝas cilioj. Poste milionoj da ili sendas signalojn al la flarosenza bulbo en la cerbo. Unik-aĵon tiuj ĉeloj konsistigas : neniu detruita neŭrono reviviĝas krom la nazneŭrono, kiu spontane reviviĝas post trideko da tagoj.

Ĉe la supra fino de ambaŭ naztruoj la flarregionoj

estas flavaj, abunde malsekaj kaj plenaj je grasa substanco. Heredeco difinas la flavonuancon. Ju pli malhelflava, des pli subtila kaj preciza la flarosenso. Ĉe albinoj ĝi ne tre riĉas.

Kiam la flarsensa bulbo ion perceptas en la momento, kiam ni manĝas, amoras, travivas emocion, ĝi sendas signalon al la cerba ŝelo kaj direktas rektan mesaĝon al la limbo, praa mistera kaj ege emocikapbla sekcio de nia cerbo (tie ni spertas la seksajn impulsojn, tie ekfermentas niaj eltrovaĵoj).

Ĉiuj odoroj povas esti klasifikataj laŭ kelkaj fundamentaj kategorioj : floroj, eteraj (piroj), je mento, muskaj, rezinaj (kamforo), fetoraj, acidaj. Tial en laboratorio oni kapablas krei parfumojn je la molekula nivelo. Inter la unuaj plene sintezaj oni menci la faman "n-ro 5" de Chanel lanĉitan en 1922, daŭran ino-klasikaĵon.

De jarcentoj oni mortigas bestojn por kolekti kvar ĉefajn glandajn sekreciojn. Temas pri :

- ambro : olea fluidaĵo sekreciita de kaĉaloto ;
- kastoreo (el abdomenaj saketoj de kanada kaj rusa kastoro ; per tio ĝi signas siajn grundolimojn) ;
- cibeto : miela sekrecio el la genera korpozono de la ĉi-koncerna besto ;
- musko : ruĝa sekrecio, kiu pensigas pri jeleo kaj venas el la intesto de cervo vivanta en orienta Azio.

La besta musko estas tre proksima al testosterono ; tial ni kapablas ĝin percepti etproporcie. La ĥemistoj prilaboris 20 specojn da musko.

Ok molekuloj sufiĉas por eksciti la nervofinojn, sed necesas ke 40 nervofinoj estu stimolataj, por ke ni ion perceptu. Odoras nur la substancoj sufiĉe volatilaj por vaporigi en la aeron etajn partikulojn.

Kutime la homestaĵoj eligas fortan korpodoron, kiu malsamas de unu raso al alia. Azianoj ofte opinias, ke fortas la korpodoro de Eŭropanoj. Tiel maloftas forta korpodoro ĉe Japanoj, ke iam soldatiĝontoj es-

tis eksigitaj pro nekutima akreco de la korpodoro. Cetere Azianoj parfumas siajn hejmojn prefere al si mem.

Grasaĵojn entenas la haroj : pro tio la kapkusenoj makuliĝas. La hararo ensorbis la odorojn (fumon, kolonjan akvon). La harsistemo de blankuloj kaj nigrujoj igas ilin multe pli ŝvitemaj, ol flavhaŭtuloj.

La odorportaj glandoj konsiderinde disvolviĝas en tempo de seksomaturiĝo. Ili estas multenombraj kaj disigitaj en la aksela, vizaĝa, brusta, genera kaj anusa regionoj. El tio kelkaj scienculoj konkludis, ke plaĉas al ni interkisiĝi, ĉar plaĉas al ni flari unu la alian, karesi al ni la vizaĝojn reciproke, kie disradiadas la personaodoro. En kelkaj landoj la vorto "kisi" signifas "flari". En novgvinea tribo la tribanoj adiaŭas metante la manon sub la akselon de la salutato kaj ĝin demetinte karesas sian korpon per ĝi por kvazaŭ vesti sin per laodoro de l' amiko. En aliaj kulturoj oni frotas al si la nazojn reciproke por saluti.

Infanoj ne odoras, kiel plenkreskuloj ; fumantoj, kiel nefumantoj ; vegetaranoj, kiel nevegetaranoj. Gravas ankaŭ heredeco, sanstato, okupoj, ensorbo de medikamentoj, emocioj kaj humoro.

Dum la elizabetana epoko la geamantoj interŝanĝis amopomojn. La virino lokis senŝeligitan pomon sub la akselon kaj ĝin konservis tie ĝis ĝi estis de ŝvito trasorbata ; tiam ŝi donis ĝin al sia amato, por ke li ĝin spiradu. Hodiaŭ tute inverse industriistoj klopodas foriginiajn naturajn odorojn kaj ilin anstataŭigi per artefaritaj.

Kleopatra akceptis Antonion en ĉambro, kies grundo estis surŝutita de rozpetaloj - kvazaŭa 50 centimetrojn dika tapiŝo. La Romianoj estis obsedataj de rozoj : rozakvo ŝprucis el la imperiestraj fontanoj kaj fluadis en la publikaj bandomoj. La kusenojn oni remburis per rozpetaloj. Kuraciloj kaj amorigaĵoj entenis rozesencon. Festotagon oni difinis honore al la rozo (ĝi nomiĝis "rosalia"). Okaze de bankedo Ne-

rono elspezis sumon, kiu egalvalorus 160 000 dolarojn en roz-akiro kaj unu el la gastoj pereis sufokita de rozpetala surŝuto.

La islamaj kulturoj vidis mistikan simbolon en tiu floro. XIII-a-jarcenta mistikulo diris, ke rozo ĝemspiras "Alaho!" ĉiufoje kiam oni ĝin flaras. En la komenco rozarioj konsistis el 165 rozpetaloj zorge envolvitaj post sekigado kaj la rozo estis la simbolo de la Virgulino. La krucmilitistoj enkondukis en Eŭropon rozesencon kaj santalon. Dum longe aromoleoj estis laŭmodaj, ĉar ili sugestis allogajn malpermesitajn plezurojn.

En antikveco, cedrolignon la arkitektoj uzis en palacokonstruado, ne nur pro ties dolĉa parfumo, sed ankaŭ ĉar ĝi forigas la insektojn. La konstruintoj de moskeoj miksis rozakvon en siaj pistuloj, por ke sub la varmo de la tagmeza suno agrabla aromo eliĝu el la sanktaj lokoj. La faraonaj ŝipoj kaj ĉerkoj estis el cedro. En 400 a.K. la helenaj verkistoj rekomendis uzadi menton sub la akseloj, timianon por la genuoj, cinamon aŭ rozon por la brusto kaj makzeloj, migdaloleon por la piedoj kaj manoj, majoranon por la brovoj kaj haroj. Aleksandro la Grandulo trempigis siajn tunikojn en safran-esencon. La Romianoj parumis eĉ siajn ĉevalojn kaj dombestojn.

Tamen kun kristanismo venis erao de pudoro, timo kaj rigoro. La homoj ĉesigis la parfumkutimojn. Religia simbolismo ligiĝis kun kelkaj floroj kaj ties aromo: oni ekzemple ŝatis dianton, ĉar ĝia aromo memorigas pri tiu de kariofilo, kiu siavice, pro simileco de formo, memorigas pri la najloj de krucumado.

La antikvuloj sin lavis kaj parumis. Dum la jarcentoj de mallumo oni nek lavis, nek parumis sin. De la mezepoko ĝis la fino de la XVII-a jarcento malpuraj estis la homoj, tamen parfumataj. Dum la XIX-a jarcento oni sin lavis, neuzante parfumojn.

Dum la manĝoj ĉe la kortego de Ludoviko la XIV-a oni enlasis kolombojn antaŭe plonĝitajn en divers-

specajn parfumojn, por ke ili flugetadu inter la kummanĝantoj kaj konsistigu iuspecan odortapeton. Napoleono la unua mendis en 1810 128 botelojn de sia plej ŝatata kolonja akvo kaj dum li bataladis, florakvojn li tamen elektis por si mem.

En la iamaj japanaj kortegoj la horloĝoj bruligis malsaman incenson ĉiun kvaronhoron. Parfumo do hantis ĉiujn kulturojn kaj religiojn. Sed tio kulminas en la Nobla Korano, kiu promesas al la justuloj, dum la postmorta vivo, kunulinojn ne nur parfumitajn, sed faritajn el santala ligno - nura aromo, nura plezuro.

Nun la flarosenso fariĝis la malplej necesa el ni-aj sensoj, ia "defalinta anĝelo", laŭ la esprimo de fama surdmuta blindulino. Ĉe senigito de la flarosenso tamen funkcias plu la gustopapiloj, sed por tiu malfeliĉulo sensuka iĝas la vivo kaj povas esti, ke deprimiĝo okazus. Ne nur la vivo malriĉiĝas, sed ankaŭ oni povas esti en danĝero, kiam oni jam ne plu povas percepti gasan ellason aŭ komenciĝantan fajregon. Krome oni povas esti venenata de nutraĵo, kies putraodoro ne estis ennazigita. Jam ne plu memorigaj la parfumo! Jam ne plu korbatigaj ideosocioj!

Iom pri la parfumprofesiuloj. Severe kontrolataj estas la sekretoj. Eĉ la respondeculoj pri la fina produkto ne scias pri la miksitaj ingrediencoj, kiuj ricevas koditajn numerojn. Kiam oni kreas difinitan parfumon, la kreanto estas gvidata de ideo kaj lia arto tre similas tiun de la muzikkomponisto. Ambaŭkaze temas pri akordoj. Al harmoniĝo oni celas, ĉar neniu elemento devas superi la ceterajn kaj ilin nenigi. Se iu parfumo konsistas el kvin "notoj", ĉi-lastaj devas esti en perfekta ekvilibro, por ke ricevita impresu estu agrabla. Por akordigi la abstraktajn flor-akordojn oni devas "sekvi sian nazon" kaj forigi la mankojn.

Iam fama parfumisto bezonis 3-4 jarojn por krei novan specimenon. Li spertis du-tri fojojn tage, vivis kune kun la parfumo. Nun estas afero pri mono kaj konkurenco: oni devas rapidi.

Sed ĉiu parfumisto havas siajn proprajn akordojn, kiujn li estas enkapiginta por ilin estonte uzi en okazo de bezono. Tamen neblas, ke oni plagiatu sin mem, kvazaŭ al difinitaj akordoj oni emas reveni, kvazaŭ al ŝatataj temoj. El 500 ĝis 700 jaraj specimenoj povas esti rimarkinde altnivelaj du aŭ tri - kio ne signifas, ke senvaloraj estas la ceteraj.

Se la prahistoriaj popoloj verŝajne sin parfumis, la parfumararto vere disfloradis kaj kulminis en Egiptujo. Incenson kaj parfumojn ĝuis unue la diaĵoj kaj ties servistoj, poste la landoregantoj kaj iom post iom diversaj ŝtupoj de la socia skalo. Aromaĵoj kaj lav-akvo konsistigis ankaŭ kurachelpilojn. La Egiptoj eltrovis la manieron premi la aromajn substancojn en alcelaj grasaĵoj kaj ilin konservis en mirindaj ujoj el vitro. La ŝminko-arto ilin fascinis. Higieno ilin obsedis (kvietiga aŭ revigliga bano sekvata de masaĝo helpe de aromoleoj, kiuj malstreĉis la muskolojn kaj nervojn).

Ĉu nun ne estas priesplorita la parfumorolo en malstreĉiĝo kaj revigliĝo? Ĉu enĉambre vaporigita parfumo ne kapablas akceli la laborkvanton?...

S. BONIOL

Ĉe la Broŝurservo :

Ĵus elĉerpiĝis (forstreku el la listo!) : **Tiel diru!** (Lentaigne)

★ De nun disponebla : **Kio estas socikredito ?** SK. 3 FF

Projektitaj estas jenaj reeldonoj : **Naciecaj problemoj** (du tekstoj de Roza Luksemburg). Eble ĝi estos enŝovita en venonta Laŭte.

Abrégé pratique de Grammaire Esperanto (Lentaigne). Por tiu ĉi antaŭmendoj helpas fiksi la eldonkvanton. Vendprezo : 15 FF.

Kiu konsentos pruntedoni sian ekzempleron de "**La rajto de pigro**" (Paul Lafargue), ĉar mi ne plu disponas ĝin por eventuala reeldono? Sendu ĝin al : Esperanto, F 47470 BEAUVILLE. Antaŭdanke via Kristiano.

Nia fabelo :

La fabelo pri la Ŝlaraflando

Aŭskultu, mi volas paroli pri bona lando, kien ne malmultaj elmigras, se ili sciis, kie ĝi troviĝas, kaj se ili bonŝancus pri ŝipo. Sed la vojo al tie por tiaj junuloj kaj olduloj, kiuj vintre tro varmas kaj somere tro fridas, estas longa. Tiu bela regiono havas la nomon Ŝlaraflando, itale : Cuccagna. Jen la domoj estas kovritaj per omletoj, kaj la pordoj kaj vandoj konsistas el spickukoj, kaj la traboj el rostita porkaĵo. Kion oni aĉetas ĉe ni per dukato, tio kostas tie nur pfenigon. Ĉirkaŭ ĉiu domo staras latbarilo plektita el rostitaj kolbasoj kaj el bavaraĵoj kolbasetoj. Tiujn oni parte rostis sur krado, kaj parte freŝe stufis, ĝuste laŭ tio, ĉu iu tiel aŭ tiel manĝas ilin. Ĉiuj putoj plenas de malvazio kaj de aliaj dolĉaj vinoj, ankaŭ de ĉampano; tiuj torentas abunde en la buŝon, se iu metas ĝin al la tuboj. Kiu do volonte trinkas tiajn vinojn, tiu rapidu, por ke li envenu la Ŝlaraflandon. Sur la betuloj kaj salikoj jen kreskas la bulkoj freŝbakitaj, kaj sub la arboj fluas laktaj riveretoj; en tiujn la bulkoj falas kaj moligas sin mem por tiuj, kiuj volonte malsekigas ilin; jen tento por inoj kaj infanoj, por servistoj kaj servistinoj! Hola Gretel, hola Steffel! Ĉu vi ne volas elmigri? Venu do al la bulkorivereto, kaj ne forgesu kunpreni grandan laktokuleron!

La fiŝoj naĝas en la Ŝlaraflando supre sur la akvo, ankaŭ ili jam estas bakitaj kaj stufitaj kaj naĝas tute proksime ĉe la bordo. Sed se iu vere tro pigras kaj estas aŭtentika Ŝlaraflulo, tiam li nur devas voki : bst ! bst ! - jen la fiŝoj jam elpromenas sur la bordon kaj saltas al la bona Ŝlaraflulo tuj en la manojn, por ke li ne devu kliniĝi.

Tion vi povas kredi, ke la birdoj tie flugas rostitaj en la aero : anseroj kaj meleagro, kolomboj kaj kaponoj, alaŭdoj kaj juniperaj turdoj. Kaj al kiu faras tro multe da peno etendi manon al ili, al tiu ili tuj flugas rekte en la buŝon. La surlancigitaj porkidoj tie ĉiujare tute bonege gustas; ili ĉirkaŭkuradas rostitaj. Kaj ĉiu el ili portas endorse tranĉilon, por ke tiuj, kiuj emas, povu fortranĉi freŝan, sukan pecon.

La fromaĝoj kreskas en la Ŝlaraflando kiel la ŝtonoj, ili

igas grandaj aŭ malgrandaj. La ŝtonoj mem estas ĉiuj farĉitaj kolombokropoj aŭ etaj viandopasteĉoj. Vintre, se pluvas, jen pluvas puran mielon en dolĉaj gutoj. Jen oni povas frandi kaj leki, kaj estas ĝojego vidi ĝin ; kaj se neĝas, jen neĝas blankan sukeron, kaj se hajlas, jen hajlas sukerkuketojn miksitajn kun figoj, rosinoj kaj migdaloj.

En la Ŝlaraflando la ĉevaloj ne eligas ĉevalbulojn, sed grandajn ovojn, plenajn korbojn, kaj en tiaj amasoj, ke oni pagas por milo da ili nur pŝenigon. Kaj la monon oni povas skui de la arboj kiel kestojn. Ĉiu rajtas deski la plej bonan kaj lasi la malpli valoran. En tiu lando ekzistas ankaŭ grandaj arbaroj. Jen kreskas en la arbustoj kaj sur arboj la plej belaj vestaĵoj : jakoj, manteloj, surtutoj, pantalonoj kaj kamizoloj de ĉiuj koloroj : nigraj, verdaj, flavaj por la postiljonoj, bluj aŭ ruĝaj, kaj kiu bezonas novan veston, tiu iras en la arbaron kaj malsuprenĵetas ĝin per ŝtono aŭ paŝas per arbalesto supren. En la erikejo kreskas belaj virinvestaĵoj el veluro, atlaso, napola tuko, bareĝo, madraso, taŝto, nankeno ktp. La herbo konsistas el ĉiukoloraj bendoj, ankaŭ el ombrumitaj. La juniperaj potplantoj portas broĉojn kaj orajn brusttolaĵojn aŭ mantilajn surmetpinglojn, kaj iliaj beroj ne estas nigraj, sed aŭtentikaj perloj. De la abioj pendas virinhorloĝoj kaj larĝaj ornamitaj horloĝĉenoj kun brelokoj, kiuj tre atriĉas. Sur la arbustoj kreskas botoj kaj ŝuoj, ankaŭ ĉapeloj por sinjoroj aŭ sinjorinoj, rizpajlĉapeloj kaj marabutoj kaj diversspecaj kapkovraĵoj ornamitaj kun paradizbirdoj, kolibroj, brilantskaraboj, perloj, emajlaĵoj kaj orpasamentoj.

Ĉi nobla lando havas ankaŭ du grandajn foirojn kaj foirplacojn kun belaj liberoj. Kiu havas oldan edzinon kaj ne plu ŝatas ŝin, ĉar ŝi ne plu sufiĉe junas kaj belas, tiu povas tie interŝanĝi ŝin kontraŭ juna kaj bela kaj ricevas eĉ krommonon. La oldaj kaj fiaj - proverbo ja diras : "Se oni oldigas, tiam oni ŝiiĝas" - envenas junigan banejon, por ke la lando estu benata. La banejo havas egan forton ; en ĝi la oldaj inoj banas sin ĉirkaŭ tri aŭ maksimume kvar tagojn, kaj tiam ili ŝariĝas belaj junaj damoj, deksep- aŭ dekokjaraj.

Estas ankaŭ tre multaj kaj tre diversspecaj amuzoj en la Ŝlaraflando. Kiu en nia lando tute ne bonŝancas, tiu tie bonŝancas en la kartludado, en la aerpafado kiel ankaŭ en la faligado de kunuloj. Kelkaj paŝas ĉe ni dum la tuta vivo multdistance preter la celon, sed tie ili trafas, eĉ se ili ĉe ni

pleje preterpaŝas, la plej bonan. Ankaŭ por la dormsakuloj kaj dormfeluloj, kiuj ĉe ni povriĝas pro sia pigreco, tiel ke ili bankrotas kaj poste devas almozpeti, tiu lando bonegas. Ĉiu horo da dormo tie enspezigas guldenon kaj ĉiu oscedo duoblan taleron. Kiu perdas en ludo, al tiu la mono resaltas en la poŝon. La drinkuloj ricevas la plej bonan vivon por nenio, kaj por ĉiu gluto kaj ensuĉo ili ricevas tri bacojn da salajro, kaj la virinoj kaj la viroj. Kiu plej bone povas ĉagreni kaj mistifiki la homojn, tiu ricevas ĉiuŝoje guldenon. Neniu rajtas ŝari ion por nenio, kaj kiu elpensas la plej bonan mensogon, tiu ricevas por tio almenaŭ kronon.

En nia lando ne malmultaj impertinente mensogas kaj mensogas, kaj ricevas nenion por sia peno ; sed tie oni opinias la mensogadon la plej bona arto, kaj tial en tiun landon enmensogas sin diversspecaj prokuratoroj, doktoroj kaj aliaj -toroj, ĉevaltrompisto kaj la ...aj metiistoj, kiuj ĉiam ĉion promesas al siaj klientoj kaj ne plenumas siajn promesojn.

Kiu tie aspiras esti erudito, devas lerni kiel kruda studento kondutas. Tiaj studentoj ankaŭ ĉe ni ekzistas, sed ne kaptas dankon kaj honoron. Tia homo devas esti ankaŭ pigra kaj manĝavida ; jen tri belaj artoj. Mi konas tian, kiu tie en ĉiu tago iĝus profesoro.

Kiu volonte laboras kaj ŝaras bonon kaj lasas malbonon, tiun oni tie ne ŝatas kaj ekzilas el Ŝlaraflando. Sed tiu, kiu mallertas kaj kapablas nenion kaj tamen plenas de stulta aroganteco, estas tie rigardata noblulo. Kiu povas ŝari nenion krom dormi, manĝi, trinki, danci kaj ludi, tiun oni nomumas tie grafo. Sed al tiu, kiun la ĝenerala baloto elektis la plej pigra kaj pleje maltaŭga por ĉia bona ago, tiu ŝariĝas reĝo super la tuta lando kaj havas grandajn enspezojn.

Nun vi scias kiel statas en Ŝlaraflando. Kiu do emas sin prepari kaj vojaĝi tien, sed ne scias la vojon, tiu demandu blindulon, sed ankaŭ mutulo konvenas por tio, ĉar tiu la falsan-vojon certe ne diras. Nu, sed ĉirkaŭ la tutan landon etendiĝas monte alta muro el rizkaĉo. Kiu volas eniri aŭ eliri tie, tiu devas unue ĝisbruste pene tramanĝi sin.

tradukis **Hagen Hirte**
el germana fabelkolekto eldonita de Bechstein
(inter 1845 kaj 1856)

L' ARANEO

De du lonoaj semajnoj li vivaĉis en ĉelo ; li ne plu sukcesis pensi, kvazaŭ lia cerbo estis lavita, broŝita en la plej etaj faldoj. La horoj fluadis ege malrapide, la tagoj estis monotonaj, sen malglataĵoj por altiri la atenton. Kiam tiu senespera viveto finiĝos ?

Nu, iun matenon, post la kutima inspekto de sia ĉelo, la malliberulo malkovris... araneon, tute nigran, kun longaj kruroj. Kia belega surprizo ! Li ne plu estis sola ! Tial li amike, entuziasme akceptis tiun neatenditan vizitanton. Lia konduto estis certe miriga, ĉar hejme li timis tiun besteton. Lia abomeno ĵus malaperis, kiam li rigardis l' araneon kun simpatio.

Ĉiutage li observis ĝin, li ŝatis ĝian akrobatfacilmovecon. Li estis fascinata de ĝia retaĵo, farita el silkfadenoj interplektitaj : vera mirindaĵo ! Li memoris pri plezuro kontempli, post oluvo, araneaĵojn tute brilantajn pro roso ; sendube ili surmetis diamantkolierojn por celebri la edziĝofeston de feino !

Iom post iom la cerbo de la malliberulo rekomencis funkcii. En sia koro la floro de l'espero, kiu velkiĝis, perdis sian vivan sukcon, denove floriĝis. La pano pli bone gustis. Araneo ĵus savis lin de frenezeco, kiel en la islama tradicio, kie araneo protektis la vivon de profeto, teksante sian retaĵon tra la aperturo de la kaverno, kie la di-sendito rifuĝis por eskapi el siaj malamikoj ; ĉi tiuj, vidante araneaĵon, pensis, ke la groto estis delonge sen loĝanto kaj aliloken serĉis.

Inter la araneo kaj la malliberulo la ligiloj rapide fortiĝis, homiĝis. Matene li malfermis la okulojn, pensante pri sia nova amikino, al kiu li rakontis sian vivon. Li estis feliĉa trovi la paroluzon. La vortoj ŝprucis kaj transformiĝis en ĉielarkon, kies koloroj penetris en lin kiel vivakvo. La araneaĵo fariĝis suno kaj la malliberulo reviviĝis sub la blua klaro de la tenereco, teksis la veston de siaj tagoj per la fadenoj de l'optimismo. Denove lia koro estis barko, en kiu li rekomencis vojaĝi.

Sed iun matenon li serĉis vane sian "karulinon". Li timo komencis nesti en lia korpo, kiam li aŭdis malfortan voĉon :

- "Mi estas ĉi tie ; trankviliĝu, nenio grava okazis al mi ; mi deziris iomete promeni, tutsimple. Mi profitas de la okazo por prezenti min : mi estas komuna araneo de viaj loĝejoj ; certe mi ne estas beleta, mi ne havas sorĉan gracion, sed vi

sendube rimarkis miajn carmajn kuzinetojn kun brilaj koloroj. Ni vivas ĉie, eĉ sur monto Everest, en la arktika regiono, la dezertoj, la grotoj, la akvo. Ni ekzistis jam dum la karbonia periodo. Nekredeble, ĉu ? Ni havas eksterordinaran povon : ni sekrecias silkaĵojn kun malsimilaj kvalitoj laŭ la dezirata uzo..."

La araneo senĉese donis detalajn klarigojn kaj la malliberulo interese aŭskultis ; entuziasme li diris :

- "Viaj verkaĵoj estas mirindaj !"

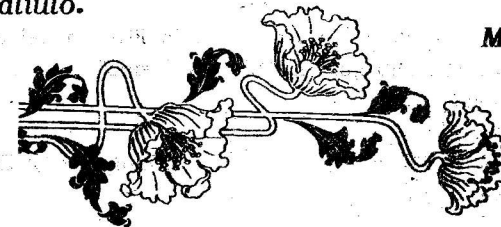
- "Sed multaj homoj rigardas nin kun neakcepteblaj antaŭjuĝoj. Ili diras, ke ni estas danĝeraj ; nu, inter la kvindek mil specoj konataj en la mondo, nur unu deko povas kaŭzi la morton. Krome, en via lando, nur la piko de la "nigra vidvino" el la mediteranea regiono kaj Korsikio estas mortiga. Sed tiu speco troviĝas en malmulte vizitataj lokoj kaj ĝi estas "timida"..."

Vi trovas nin kruelaj, ĉar ni gluŝmiras niajn kaptitaĵojn por ilin manĝi vivantaj. Kaj la gluo, kiun vi uzas por kapti la birdojn, ĉu tio estas pruvo de afableco ? Vi mortigas tiujn bestetojn ne por vin nutri, sed por via plezuro, por kantigi viajn papilojn.

Manĝante la insektojn, ni ludas rolon en la natura ekvilibro. Ĉu vi scias, ke niaj retaĵoj estis uzataj kiel bandaĝoj sur vundoj ? Oni testas sur ni la efikon de drogoj sur la cerbo kaj la muskoloj : drogite, ni fuŝe teksas. Mi ne volas tedi vin per tiuj detaloj ; tial por fini mi deziras diri nur, ke de pluraj tagoj, dank'al vi, mi travivas nekutimajn momentojn : mi havas en miaj ok kruroj specon de varmo, kiu plaĉas al mi, kaj en mia kapo floras aliaj agrablaĵoj. Via amikeco ĝermigis en mi la semon de l' feliĉo. Kia mirinda stato ! Sed mi ne scias kiamaniere danki vin..."

Nu, iun tagon, la malliberulo malkovris la donacon de l'araneo : tio estis ŝlosilo, speciala ŝlosilo, permesanta teksti en li la stelon, kiu lumigos kaj gvidos lin sur la longa vojo, kiu unue kondukos lin al la plenumado de si mem kaj poste al la mano de la aliulo.

Michèle Freud.

Mi decidis verki tiun ĉi artikolon por montri al legantoj de **Laŭte** riĉecon de pejzaĝoj kaj antikvecon de belega Litovio.

Litovion mi vizitis por renkontiĝi kun mia Vilnusa korespondamiko Dainius Pranauskas. Jam la unuaj veturminutoj en Litovio montris al mi verdecon de ĉi tiu lando. Unue mirigis min grandegaj malplenaj kaj memkompreneble verdaj etendaĵoj. Vere ekplaĉis al mi la vilaĝaj kaj kolĥozaj vidaĵoj. Jam MICKIEWICZ (Mickieviĉ) skribis en sia epopeo "**Sinjoro Tadeo**" :

*"Dume transportu mian sopiran animon
Al montetoj arbaraj, herbejoj verdantaj,
Larĝe apud lazura Njemen tiriĝantaj,
Al la kampoj, per greno diversa pentritaj,
De sekalo arĝentaj, de tritik' oritaj,
Kiujn la neĝeblanka poligon' ornamas,
Kie per virga ruĝo trifolio flamas,
Kaj ĉion zonas, kvazaŭ per verda rubando,
Kun maldensaj praarboj la kampa lumrando..."*

Mi ne pli frue ol en Litovio "ekvidis" gravecon de la Mickiewicz-aj vortoj. Tiam mi komprenis, kion volis montri al ni la granda poeto.

*

Celo de mia vojaĝo, Vilniuso, unu el la plej belaj urboj de la mondo, ĉefurbo de Litovio : ĝia antikveco tiel forte fiksiĝis en mia memoro, ke mi neniam forgesos ĝin. Ostra Brama - Pinta Pordego, ĉu estas io pli bela ol ĝi? Mi denove volas citi frazojn de Mickiewicz :

*"Sankta Virgin' ! Vi gardas Ĉenstoĥovon helan,
En Ostra Brama lumas ! Vi, kiu kastelan
Novogrodek defendas kaj pian urbanon !..."*

Dipatrino el Ostra Brama aspektas kiel belega "ora stelo". Lumas super kapoj de la popolo kaj estas ilia reĝino.

Dua grava por mi loko : Rusa - pola - litova tombejo estas fama, i.a. la tombo "Patrino kaj koro de filo". Mi vizitis ankaŭ Monton de Tri Krucoj kaj proksiman kasteleton de Gedyminas. El la kastelo oni povas ekvidi panoramon de Vilniuso. Tio estas loko, kiun homo ne volus preterlasi, ĉar videbla estas la tuta antikveco de la litovia ĉefurbo kaj la verdeco de ĝiaj parkoj. Vidindaj estas ankaŭ preĝejoj de Sankta Anna, Sankta Petro kaj Paŭlo.

*

Post unusemajna restado mi devis forlasi la litovian belecon, riĉecon de pejzaĝoj kaj antikvaĵoj, patrujon de "**Sinjoro Tadeo**" kun revo, ke ankoraŭfoje mi povos reveni.

Do ĝis mia reveno...

Remigiusz GRZELA. (Pollando)

FRAGMENTOJ DE NEKONATA INSTRUO
de Petro USPENSKO (OUSPENSKY)
(resumpecoj)

11

ONI DEVAS ESTI SENREVIĜINTA AŬ HAVI BONAN ESENCON

Por proksimiĝi al ĉi tiu instruo en serioza maniero oni devas HAVI BONAN ESENCON, aŭ NECESAS ESTI ANTAŬE SENREVIĜINTA. Ekzemple:

Se SCIENCULO, necesas ke la SCIENCO senrevigu lin;
se KREDANTO, necesas ke la RELIGIO senrevigu lin;
se POLITIKISTO, necesas ke la POLITIKO senrevigu lin;
se FILOZOFO, necesas ke la FILOZOFIO senrevigu lin;
se TEOZOFO, necesas ke la TEOZOFIO senrevigu lin; ktp.

Sed, atentu, ke kredanto senreviĝis pri la religio, ne signifas ke li perdis la fidon; sed ke li senreviĝis NUR PRI LA RELIGIA INSTRUO ORDINARA KAJ PRI ĜIAJ METODOJ. Tiam li komprenas ke la religio, tia kian oni prezentas al ni ordinare, ne sufiĉas por nutri lian fidon kaj nenien povas konduki lin.

Esti senreviĝinta pri la religio, signifas esti senreviĝinta pri ĝia VIDEBLA PARTO k senti la neceson trovi ĝian KAŜITAN (AŬ NEKONATAN) PARTON!

Esti senreviĝinta pri la filozofio, signifas esti kompreninta ke la ordinara filozofio estas nur: "verŝi la nenion en la malplenen"! Alivorte, ne signifas rezigni pri la ideo ke IO ekzistas IE, sed esti kompreninta ke ĉio kion la homo nuntempe konas aŭ estas kapabla lerni laŭ la kutimaj vojoj, ne estas absolute tio, kio al li mankas.

RESUME: Ĉi tiu instruo estas por kiuj havas bonan esencon, aŭ por kiuj jam serĉis kaj maltrafis!

Neserĉintoj aŭ neserĉantoj en la nuntempo, ne bezonas ĝin. Ankaŭ ne kiuj ankoraŭ ne maltrafis!

LA DEMANDO KIU ZORGIGAS

Ĉiu demando estas bona kondiĉe ke ĝi estu sincera!! Kiu ajn demando (rilate la instruon) povas esti starigita de iu, nur por diri ion, por ripeti tion diritan de aliulo, aŭ tion legitan en libro, aŭ ĉar ĝi estas DEMANDO KIU ZORGIGAS LIN!! Se ĝi estas demando kiu zorgigas

lin, do, oni rajtas doni al li respondon por orientigi lin al la transformista psikologio.

DIVERSAJ HOMAJ TIPOJ

Plej oftaj estas 6 aŭ 7 tipoj de homoj, kvankam fakte estas pli granda nombro. (La aliaj tipoj estas kombinoj de la fundamentaj tipoj).

Laŭ iuj, estas 12 fundamentaj tipoj, k la 12 apostoloj reprezentas tiujn 12 tipojn; sed aliaj subtenas ke estas pli.

Iliaj karakterizoj ne povas esti eksplikitaj! Se ili povus esti eksplikitaj, oni jam delonge estus farinta tion!! La malfacilaĵo troviĝas en tio ke ili ne povas esti difinitaj laŭ la ordinara lingvo; unue, oni devas lerni la lingvon en kiu tio estos ebla. Kaj por komenci "vidi" la tipojn, antaŭe oni devas koni sian propran tion, kaj por tio necesas efektiviĝi la studadon de sia propra vivo.

INDIVIDUA TASKO: Rakonti la propran vivon kun plena sincereco, sen ellasoj, reliefigante tion ĉefan, tion esencan, sen akcesoraj detaloj.

ALIA INDIVIDUA TASKO: (pli simpla) Personoj kiuj influis en nia vivo, kun komentoj.

Rakonti la propran vivon montriĝas kiel: **TUTE NE EBLA TASKO.** Oni prisilentas kelkajn faktojn; la voĉo kaj ĝiaj tonoj ŝanĝas. Ĉi tio helpas kompreni la aliajn; oni rimarkas ke ankaŭ la aliaj kaŝas aŭ prisilentas ion, sed la malsama voĉo kaj la ŝanĝantaj tonoj perfidas ilin!

Ĉi tiuj fiaskintaj provoj ŝuldiĝas al tio ke unue oni devas lerni disigi la Esencon disde la Personeco, nome, tion kio apartenas al ni, disde tio kio ne apartenas al ni, demandante nin el kie venas tia kaj tia el niaj karakterizoj.

Ĝenerale, nenio apartenas al ni: ideoj, konvinkoj, teorioj, konceptoj, kutimoj, ĉio venas el malsamaj fontoj. Ĉi tiu ensemblo konsistigas nian personecon, kaj estas tio kion ni devas malembarasi, forĵeti.

Homo en la vivo (ne ligita al la psikologia laboro) precipe, se li apartenas al la "intelekta" klaso, konsistas preskaŭ ekskluzive el la personeco. Lia esenco ĉesis kreski en juna aĝo, ĉirkaŭ 10 aŭ 12-jara; (en aliaj ĉirkaŭ 5 aŭ 6-jara); ekde ĉi tie, ĉio kion homo aki-

ras, ne apartenas al li; ĝi estas repertuaro de mortintaj aĵoj, prenitaj el la libroj; ĝi estas nur imitaĵo.

La fiasko rakonti la propran vivon demonstras ke oni ne konas sin mem, kaj ne komprenas kion signifas: **ESTI SINCERA!** Oni estas tiel kutimiĝinta mensogi (al si mem kaj al aliaj) ke oni trovas nek la vortojn nek la pensojn, kiam oni volas diri la veron. Diri la tutan veron pri si mem estas tre malfacile. (Antaŭ ol diri ĝin estas necese koni ĝin, k koni la precipan trajton.)

PRI LA REENKARNIĜO

Por ĉio ekzistas eblecoj, sed nur dum limigita tempo! La transformista psikologio **NENION DIRAS** pri la reenkarnejo (ripetiĝo aŭ eterna reveno), k ĝi konsideras nur la vivon, kiun ni konas.

La homo devas vidi kiel ripetiĝas la aĵoj en unu vivo, k klopodi transformiĝi por eskapi de ĉi tiu ripetiĝo!

La reenkarnejo, eble, aŭ sen eble, absolute ne ekzistas!

RIMARKO: La Reenkarnejo estis manio de Uspensko!!! Kaj pli ol foje Gurdiefo provis kuraĝigi lin. Kaj la maniero kuraĝigi iun, estas rakonti al li anekdotojn, aŭ koni lian preferatan temon, kaj paroli al li pri tio!

ROLO DE L' TIPO EN LA RILATOJ DE VIRO KAJ VIRINO

Se la homoj povus vivi en sia Esenco, iu tipo de viro ĉiam trovas la tipon de virino kiu korespondas al li!! (Neniam estus misunuiĝo de tipoj.) Sed la homoj vivas en sia Personeco, kiu havas siajn proprajn gustojn kaj interesojn, malsamajn de la gustoj kaj intereso de la Esenco. Tiukaze la Personeco estas la rezulto de l' misfunkciado de l' centroj. Tial la Personeco volas kion la Esenco ne volas kaj inverse.

Kaj ĉi tie komencas la konflikto inter Personeco kaj Esenco. (Unu kaj alia havas nenion komunan) Aliflanke, la 2 Esencoj, tiu vira k tiu virina, devas kunvivi... K ili malamas unu la alian. En ĉi tiu kampo ne estas ebla komedio: La Esenco, la tipo, finfine alprenas la ordon povon kaj decidas. K nek per rezonado, nek per kalkulo, io fareblas. Eĉ ne per "amo", ĉar laŭ la fakta senco de l' vorto, la meĥanika homo ne kapablas ami; en li, **ĜI AMAS AŬ ĜI NE AMAS.**

ROLO DE L' SEKSO KIEL PRECIPA FORTO MOTORA DE LA TUTA MEĤNIKECO.

La sekso ludas grandegan rolon en la subtenado de la meĥanikeco de l' vivo. Ĉio, kion la homoj faras, havas rilaton kun la sekso: politiko, religio, arto, teatro, muziko, ĉio estas sekso.

Ĉu vi pensas ke la homoj iras en preĝejon por preĝi, aŭ en teatron por vidi iun novan teatraĵon? Ne, ĉi tiuj estas pretekstoj. La precipa afero ĉu en la preĝejo ĉu en la teatro, estas ke tie povas renkontiĝi virinoj kaj viroj. Jen la centro de gravito de ĉiuj kunvenoj. Ĉu kio impulsas la homojn al kafejoj, restoracioj, ĉiaj festoj? Unu sola aĵo: la sekso. Jen la ĉefa fonto de energio de la tuta meĥanikeco. Ĉiu revado, ĉiu hipnoto devenas el ĝi.

Kiam la sekso konscias pri si mem, kiam ĝi ne rifuĝas sin malantaŭ pretekstoj, jam ne temas pri meĥanikeco. Oni jam ne mensogas al si mem.

Ĉi tiu stato de aĵoj ne povas esti ŝanĝita. Ni ne povas ŝanĝi la 48 ordojn de leĝoj, sed oni povas liberiĝi de granda nombro de ili, nome, ke ESTAS EBLECO ŜANĜI LA STATON DE AĴOJ POR ONI MEM. Ni povas eskapi de la ĝenerala leĝo, sed la ĝenerala leĝo ne povas esti ŝanĝita!

ROLO DE L' SEKSO KIEL PRECIPA EBLECO DE LIBERIĜO (=NOVA NASKIĜO)

La sekso estas la ĉefa motivo de nia sklaveco, sed ankaŭ la ĉefa ebleco de liberiĝo (=nova naskiĝo). La "nova naskiĝo" dependas tiom de la seksa energio, kiom la fizika naskiĝo k la propagado de la speco.

La h12 (SI 12), kiu reprezentas la finan produkton de transformo de manĝaĵo en la homa organismo, estas la materio per kiu la sekso laboras kaj produktas. Ĝi estas la "semo" aŭ la "frukto". SI 12 povas pasi al DO en la sekva oktavo per aldona ŝoko (farita en MI 12 en la oktavo de impresoj). Sed ĉi tiu ŝoko povas esti de duobla naturo kaj du malsamaj oktavoj povas komenci: unu ekster la organismo, kaj alia en la organismo.

OKTAVO EKSTER LA ORGANISMO: La unuigo de SI 12 maskla kaj femala okazigas la oktavon ekster la organismo, kiu sendepende disvolviĝas kiel nova vivo.

OKTAVO INTERNE DE LA ORGANISMO: (Ĝi fariĝas sen la unu-

igo de la du principoj maskla kaj femala). Ĉi tiu nova interna oktavo estas la naskiĝo de la astrala korpo (de pli subtila konsisto ol tiu fizika). La emanajoj de la materio SI 12 penetras ĉiujn ĉelojn de l' fizika korpo kaj saturas ĝin. Kiam la saturado atingas la necesan gradon, SI 12 komencas kristaliĝi. Ĉi tiu kristaliĝo ekvivalentas la formigon de l' astrala korpo. Ĉi tio estas kion en alĥemio oni nomas transformiĝo aŭ transmutado de fizika korpo en astralan korpon, de krudaĵo en subtilaĵon, de malsatindaj metaloj en oron. (Sed atenton, ĉi tion oni atingas, se oni havas normalan, sanan organismon!)

TRANSMUTACIO DE LA SEKSA ENERGIO K MISUZOJ DE LA SEKSO

Por la transmutado, en kelkaj kazoj necesas la seksa abstinado, sed en aliaj, ne! Generale, la seksa abstinado ne estas rekomendinda. Normala vivo postulas normalan seksan kontentiĝon.

MISUZOJ DE LA SEKSO

Rilate la seksan abstinadon oni devas kompreni ke la plej granda malbono kaj la ĉefa faktoro de nia sklaveco ne estas la sekso mem, sed la MISUZO DE L' SEKSO. Ne temas pri seksaj eksceso aŭ perversioj. (Ĉi tiuj estas nedanĝeraj formoj de seksa misuzo). Temas pri la mislaborado de l' centroj en siaj rilatoj kun la seksa centro, en aliaj vortoj, de la aliaj centroj agantaj per la seksa centro; por esti eĉ pli precizaj, la seksa centro funkcias per energio prunedonata de la aliaj centroj kaj la aliaj centroj funkcias per energio prunedonata de la seksa centro.

La seksa centro laboras per H 12 (SI 12), kvankam ĝi malofte faras tion kaŭze de iuj anomalioj:

1-e En la seksa centro same kiel en la superaj centroj ne estas negativa parto. En la aliaj centroj estas du duonoj: 1 pozitiva kaj 1 negativa: jesa kaj nea en la intelekta centro; agrablaj kaj malagrablaj sentoj en la emocia centro; kaj agrablaj kaj malagrablaj sensacoj en la instinkta-motora centro. Sed tia divido ne ekzistas en la seksa centro. Ne estas pozitiva kaj negativa partoj en ĝi. Ne estas malagrablaj sentoj aŭ sensacoj en ĝi: Jen estas agrabla sensaco, jen estas nenio -foresto de ĉiu sensaco, kompleta indiferento.

Ĉio, kio koncernas la sekson, devus esti agrabla aŭ indiferenta. Malagrablaj sentoj aŭ sensacoj, ĉiuj venas el la emocia centro aŭ el la instinkta-motora centro.

Ke la seksa centro laboras per H 12 signifas ke ĝi estas pli forta k pli rapida ol ĉiuj aliaj centroj. Fak te la sekso regas ĉiujn aliajn centrojn.

En la ordinaraj cirkonstancoj, nur la "bufroj" povas bridi ĝin, malhelpi ĝiajn normalajn manifestiĝojn, sed ili ne povas detrui ĝian energion, kiu transiras al la aliaj centroj, k esprimiĝas tra ili; en aliaj vortoj, la aliaj centroj ŝtelas al ĝi la energion kiun ĝi mem ne uzas.

En la laboro de l'intelekta, emocia k motora centroj oni rekonas la energion de l'seksa centro pro partikulara "sapor": iu ardo, iu fervorego, iu impetego (necesaj).

ĤKION FARAS LA CENTROJ PER LA ENERGIO ŜTELATA AL LA SEKSA CENTRO?

LA INTELEKTA CENTRO, kiam alfluas la energio de la seksa centro (ne nur okupiĝas pri filozofio, scienco, politiko, sed ankaŭ ĉiam kontraŭbatalas ion, diskutadas, kritikadas, kreante novajn subjektivajn teoriojn.

LA EMOCIA CENTRO predikadas la Kristanisman, la abstinadon, la asketisman, la abomenon al la peko, la turmenton de l'pekantoj, la eternan fajron de l'infero. (Kaj ĉion ĉi tion per la energio de l' sekso!) Aŭ ĝi subtenas revoluciojn, rabas, bruligas, murdas, per ĉi tiu sama energio ŝtelata al la seksa centro.

LA MOTORA CENTRO pasiĝas per la sportoj, superas rekordon, saltas barilojn, grimpas montojn, luktas, boksas, batalas, ktp.

Ĉi tiuj ekzemploj de la MISUZO DE L'SEKSO elmontras ke la malsuperaj centroj ne kapablas krei ion UTILAN per la energio de l'seksa centro. La homo sentas la SENUTILCON de l'komencita laboro!

2-e Kiam la energio de l' Sekso estas ŝtelata de la aliaj centroj kaj malprofitata en senutila laboro, restas nenio por ĝi mem, k tiam ĝi devas ŝteli la energion de aliaj centroj, kiu estas de malsupera (pli kruda) kvalito; kontraŭe laborante per H 12 ĝi ricevas fajnman nutraĵon de impresoj, tre grava por la produkta do de superaj hidrogenoj. (K por la normala funkciado de l'organismo!)

Ĝia unuiĝo kun la intelekta centro estigas eksceson de imagado k inklinon kontentigi sin per ĉi tiu imagado. Ĝia unuiĝo kun la emocia centro kreas sentimentalcon, aŭ ĵaluzon k kruelecon. Ĉi tiuj estas aliaj misuzoj de l' sekso!

CENTRO DE PERMANENTA GRAVITO

En ĉi tiu etapo de la instruo ne eblas ekspliki kiel oni povas eviti la misuzojn de l'sekso. Unue necesas korekta laboro pri si mem kaj koni funde la strukturon de l'homa maŝino. Oni devas komenci per la kreado de: CENTRO DE PERMANENTA GRAVITO; kiam ĉi tiu centro de permanenta gravito estas kreita, ĉio cetera, subordiĝante al ĉi tiu, iom post iom organiziĝas.

La asimilado k aplikado de ĉi tiu instruo kreas la centron de permanenta gravito, kaj kondukas la homon al ĝenerala ekvilibro. La seksa centro uzante sian propran energion (H 12) situiĝas je la nivelo de l'supera emocia centro, k ĉiuj aliaj centroj restas subordigitaj al ĝi, nome, korekte laboras, en sia loko k per sia propra energio!

LA NE PERFORTO ESTAS TIO PLEJ BONFARA KAJ EFIKA!

(Resumpecoj el la 13^a Ĉapitro)

La Esotera Kristanismo (=Transforma Psikologio) subtenas la principon de la ne perforto, nome, la senutilcon de la perfortaj rimedoj por atingi kion ajn!!! La perfortaj rimedoj aŭ la metodoj de forto, en kiu ajn medio, nepre produktas negativajn rezultojn, nome, kontraŭajn al la celoj por kiuj oni aplikas ilin.

LA PRECIPA TRAJTO

La precipa trajto povas esti tiel kaŝita malantaŭ diversaj manifestiĝoj konvenciaj ke rezultas neeble el trovi ĝin. Tial homo rajtas konsideri SIN MEM kiel sian ĉefan trajton!

La personoj kun kiuj ni vivas ĉiam vidas nian ĉefan trajton, ne gravas kiom kaŝita ĝi povas esti. Kompreneble ne ĉiam ili povas esprimi ĝin. Sed ofte iliaj difinoj estas bonaj aŭ proksimiĝantaj. Oni vidu la kromnomojn; ili foje trafe difinas la ĉefan trajton! Ekz. la

kromnomo "Pulveto"(*) difinas "eksploredeman" karakteron.

Homo ne kapablas "ekstere konsideri" en konvena formo dum li estas instalita en sia "ĉefa trajto". Ekzemple, kiu NENIAM ESTAS HEJME (ĉiam forestanta) ĉu kiel li povus konsideri ion aŭ iun?

Aliaj ĉefaj trajtoj: absolute ne ekzisti, inklino ĉiam diskuti, malhavi moralan konsciencon, malhavi pudoron, ne paroli en la oportuna momento (timemo), esti ĉiam kaŝita (tro modesta), ktp.

NECESO DE LA OFERO - "OFERI SIAN SUFERON"

La emocian staton (por "vekiĝi") povas krei oni mem, k por tio la ofero necesas. Sed tio ne signifas oferi kion oni havas, sed kion oni ne havas, kaj imagas havi (Ekz.: fidon, trankvilecon, sanon, ktp.) Nome, tio signifas oferi kion oni imagas havi k kion fakte oni eĉ minimume ne posedas!!! Oni devas oferi siajn "fantaziojn"!!!

ĈU VEKIĜI? ĈU KREI LA NECESAN STATON EMOCIAN?

3 METODOJ: ĝi povas alveni per si mem, pro hazardo.

ĝi povas esti kreita de alia persono.

Oni mem povas krei ĝin.

Se homo trovas rimedon (=Memoro pri si: "Ĉi tiu ne estas mia vera MIO!") por batali kontraŭ la ĉefa trajto k detruas ĝin, nome, DETRUAS SIAN NEVOLAN MANIFESTIĜON, li jam ne estigos en la homoj la kutiman impreson, sed nur la impreson kiun li volas kaŝi!

Resume kompilis: ERGOTO DE BONAERO

(*) Kastiliane: "Polvorita" (Oni aplikis ĝin al EdeB an taŭ iom pli ol dek kvin jaroj!)

Noto de la red. ĉefe al novaj legantoj: Pri simila temo, krom la dek ĉapitroj de tiu "felietono" jam aperis en *Laŭte*, en 1987, sed restas plu disponebla broŝurforme:

Psikotransformismo - Por nova maniero de pensado (24 paĝoj), 5 FF ĉe SAT-Broŝurservo.

ĈU KARAKTERIZA FINAĜO

ĈE

PRIMITIVAJ ADVERBOJ ?

Du specoj

En Esperanto ekzistas du specoj de adverboj:

1 - derivitaj adverboj, kiuj havas finaĝon "e"; la "e" estas karakteriza finaĝo de derivitaj adverboj. Ekzemple: **flue**; **ĝoje**; **obstine**.

2 - primitivaj adverboj, kiuj estas vortoj difinitaj kiel adverboj - ili estas primitivaj vortoj - ili estas puraj radikoj - ili ne havas karakterizan finaĝon. Ekzemple: **nun**; **hodiaŭ**; **plus**; **tro**.

Derivaĵoj de primitivaj

Rilate al la primitivaj adverboj, oni faras derivaĵojn aldonante finaĵojn al ili. Ekzemple: **nuno**, **nuna**, **nuni**; **hodiaŭa**; **hodiaŭi**; **pluso**, **plusa**, **plusi**; ktp.

Primitivaj kun "e"

Sed ekzistas 9 primitivaj adverboj kiuj finiĝas per la litero "e", kvankam tiu "e", ĉe ĉi tiu kazo, principe, laŭ la difino de primitiva adverbo, ne devas, aŭ eĉ ne povas, esti karakteriza finaĝo. Tiuj 9 primitivaj adverboj estas: **ne**; **nepre**; **ofte**; **parkere**; **precipe**; **spite**; **supre**; **tre**; **volonte**.

Tiuj ne estas problemoj.

Rilate al la primitivaj adverboj "ne" kaj "tre", oni ne havas problemon. Ĉiuj gramatikoj kaj ĉiuj vortaroj konsideras ilin puraj radikoj - primitivaj vortoj. Iliaj derivaĵoj estas: **nea**, **neo**, **nei**; **trea**, **treo**, **trei**.

Malkonsento

Rilate al la primitivaj adverboj "nepre", "ofte", "parkere", "precipe", "spite", "supre" kaj "volonte", oni trovas malkonsenton. Kelkaj gramatikoj kaj kelkaj vortaroj konsideras la vokalon "e" de tiuj 7 primitivaj adverboj kiel finaĝon. Aliaj gramatikoj kaj aliaj vortaroj konsideras tiun vokalon "e" kiel parton de la radiko.

Estas finaĵo

Por la homoj kiuj opinias ke la "e" de tiuj 7 primitivaj adverboj estas finaĵo, iliaj derivaĵoj estas : **nepra, nepro, nepri ; ofta, ofto, ofti** ; ktp.

Ne estas finaĵo

Por la homoj kiuj opinias ke la "e" de tiuj 7 primitivaj adverboj ne estas finaĵo, tio estas, ke la "e" apartenas al la radikoj, iliaj derivaĵoj estas : **neprea, nepreo, neprei ; oftea, ofteo, oftei** ; ktp.

Laŭ esperanta bezono

Ĉar Esperanto estas lingvo kiu bezonas esti plej eble regula, kohera, logika, konsekvenca, racia, kongrua, ktp., oni devas serĉi solvojn por ĝiaj polemikaj punktoj ĉefe laŭ tiu bezono. Tial mi kredas ke oni povas solvi la prezentitan problemon, pri tiuj 7 primitivaj adverboj, per iu el la sekvantaj solvoj :

Solvo 1

Oni difinus tiujn 7 primitivajn adverbojn kiel "Specialajn Primitivajn Adverbojn kun Karakteriza Finaĵo", tio estas, primitivajn adverbojn, ĉar difinitaj kiel adverboj, kiuj havas finaĵon. Se oni faras tion, la 7 Specialaj Primitivaj Adverboj kun Karakteriza Finaĵo "**nepre**", "**ofte**", "**parkere**", "**precipe**", "**spite**", "**supre**" kaj "**volonte**" havus radikojn, kiuj estus, respektive, "**nepr**", "**oft**", "**parker**", "**precip**", "**spit**", "**supr**" kaj "**volont**", kaj iliaj derivaĵoj, kohere laŭ la difino, estus : **nepra, nepro, nepri ; ofta, ofto, ofti** ; ktp.

Por ĉi tiu solvo oni bezonus modifi kelkajn vortarojn kaj oni bezonus meti la supran cititan difinon en la gramatikon.

Solvo 2

Oni difinus tiujn 7 primitivajn adverbojn kiel "**nepr**", "**oft**", "**parker**", "**precip**", "**spit**", "**supr**" kaj "**volont**". Se oni farus tion, ili estus primitivaj vortoj - puraj radikoj. La derivaĵoj estus la samaj de la solvo unu, sed pro alia kialo.

Por ĉi tiu solvo oni bezonus modifi ĉiujn vortarojn kaj ĉiujn gramatikojn.

La plej granda malavantaĝo de ĉi tiu solvo estas ke oni havus kelkajn vortojn preskaŭ neprononceblajn.

Solvo 3

Oni daŭrigus difini tiujn 7 primitivajn adverbojn kiel "**nepre**", "**ofte**", "**parkere**", "**precipe**", "**spite**", "**supre**" kaj "**volonte**", kaj, kohere pri la difino de primitivaj adverboj, oni derivus : "**nepreo**", "**neprea**", "**neprei**" ; "**ofteo**", "**oftea**", "**oftei**" ; ktp.

Por ĉi tiu solvo oni bezonus modifi iomete kelkajn malmultajn gramatikojn kaj kelkajn vortarojn.

Solvo 4

Oni forigus tiujn primitivajn adverbojn el la gramatiko kaj la radikoj "**nepr**", "**oft**", "**parker**", "**precip**", "**spit**", "**supr**" kaj "**volont**" estus difinitaj en la vortaroj laŭ adjektivoj aŭ laŭ substantivoj aŭ laŭ verboj, kiel estus pli bone laŭ ĉiu kazo.

Tiel, oni havus la vortojn "**nepre**", "**ofte**", "**parkere**", "**precipe**", "**spite**", "**supre**" kaj "**volonte**" kiel derivitaj adverboj.

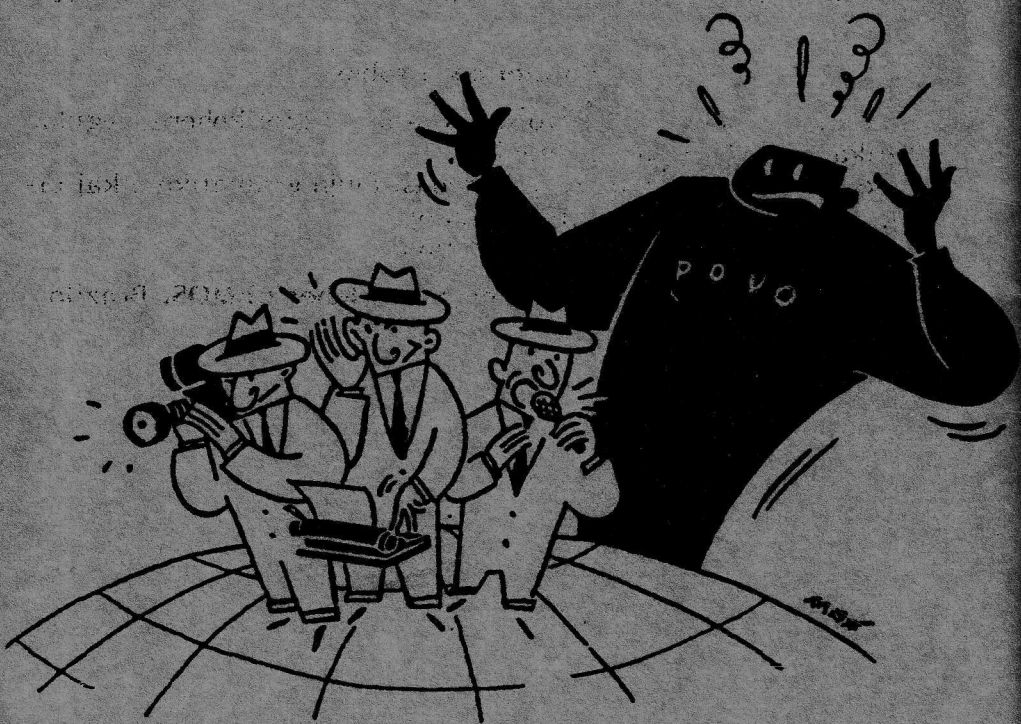
La plej bona solvo

Laŭ mi, ĉi tiu lasta solvo estas la solvo plej kohera, regula, logika, konsekvenca kaj simpla.

Sed oni bezonus modifi, mi kredas, ĉiujn gramatikojn kaj ĉiujn vortarojn, rilate al tiuj 7 vortoj.

Sed mi pensas ke valoras fari tion.

Opinio de S-ro Cleber LEMOS, Brazilo.

- la venonta numero aperos fine de junio -

Gérant & imprimeur : Baudé - F 47470 Beauville. CPPAP 58651

Laŭte!

ADRESARO

1993

Alĝerio (DZ)	1	Germanio (DO, DW)	6	Nederlando (NL)	8
Argentino (RA)		Hispanio (E)	7	Nepalo	
Aŭstralio		Hongkongo		Norvegio (N)	
Belgio (B)		Islando (IS)		Pollando (PL)	
Brazilio (BR)	2	Italio (I)		Portugallio (P)	
Britio (GB)		Japanio		Rumanio (R)	
Bulgario (BG)		Kanado		Rusio (RUS)	
Ĉinio (CN)		Koreio		Slovaka Resp. (SR)	
Ĉeĥa Resp. (ĈR)		Latvio (LV)		Svedio (S)	9
Danio (DK)		Litovio (LIT)		Togolando	
Finnlando (SF)		Maŭricio	8	Ukrainio (UA)	
Francio (F)	3/6	Meksikio		Usono (USA)	

Laste registritaj adresoj..... 9

BETTAHAR M'hamed
Cit  Mouloud Feraoun, aile 6
DZ-31020 ORAN
ALGERIO

Adan HRYNKIEWICZ
Batalla del Pari 818, PB1
RA-1416 BUENOS AIRES

A. LOPEZ LUNA
Itapiru 356, dto.3
1822 Valentin Alsina
RA- BUENOS AIRES

Atilio ORELLANA ROJAS
C.C. 1428
RA-5000 CORDOBA

Vlado KOSEF
58 Green St.
COBAR
N.S.W. 2835 AŬSTRALIO

M. LEEBEVELD
Heathe Grove
BELGRAVE SOUTH
Vic. 3174 AŬSTRALIO

S. STEPANOW
17 Chandler Rd.
NOBLE PARK
Vic. 3174 AŬSTRALIO

J. LEHANE
2A Harms St.
TOOWOOMBA
QLD. 4350 AŬSTRALIO

Peter BIRD
8 Rothesay Avenue
HAZALWOOD PARK
SA.5066 AŬSTRALIO

J.C. THUMERELLE
Rue Pierre de Sempel 10
B - 7784 WARNETON

Simonne KEKENBOSCH
Av. des Crocus 42
B-1070 BRUXELLES

Clémentine STAQUET
Rue du Loutrier 14
B-1170 BRUXELLES

Stella DE WEERD
Sierkerslaan 17
B-2940 STABROEK

Edgard JAMART
Thonissenlaan, 63/15
B-3500 HASSELT

Marcel DE GRAVE
Rue d'Houthem 207
B-7780 COMINES

Raymond WYLLEMAN
August Vermeylen str.65
B-8400 OOSTENDE

G. Damasceno de Almeida Junior
Rua dos Capitães Mofes, 93/41-B
BR-03167-030 SÃO PAULO-SP

Gilbert René LEDON
Rua Maria Aparecida Anacleto,
111-A
BR-04809-120 SÃO PAULO-SP

Esperanto-Asocio de San-Paŭlo
Rua Faustolo, 124
BR-05041-000 SÃO PAULO-SP

Fabricio POSSEBON
Av. Raimundo P. Magalhães,
1720 bl.15 aptº945
BR-05145-000 SÃO PAULO-SP

José Dias Pinto
Av. João Ramalho, 185 aptº102
BR-09030-320 SANTO ANDRÉ-SP

Claudio Rodrigues Pistilli
Rua Quinzinho de Barros, 356
BR-18020-180 SOROCABA-SP

Alberto Guedes Curopos
Rua E de Dezembro, 131
aptº 1003
BR-22220-040 RIO DE JANEIRO

Regina de Marques Lemos
Caixa Postal 92941
BR-25951-970 TERESÓPOLIS-RJ

Cleber de Moraes Lemos
Caixa Postal 92941
BR-25951-970 TERESÓPOLIS-RJ

José Roiz Oliveira
Rua Romano Stochiero, 34/602
BR-30130-120 BELO HORIZONTE
MG

Dilermando Teixeira
Rua José Ribeiro, 115 aptº104
BR-30350-030 BELO HORIZONTE
MG

Michel DURÉ
Rua Osmário Soares, 160
BR-30850-380 BELO HORIZONTE
MG

Edgar da Silva Estrella
Rua Arquimedes Gonçalves, 74/301
BR-40050-300 SAEVADOR - BA

Leopoldo H. Knoedt
Encontro das águas G-10
BR-42700-000 LAURO
DE FREITAS - BA

Carlo José de Souza
Rua Professor Aurélio de Castro
Cavalcanti N°626, aptº102
Edf. Taciána Maria Aeroporto
BR-51030- RECIFE - PE

Moacir Eustachio da Silva
Av. Conselheiro Aguiar, 2627
aptº904
BR-51020- RECIFE-PE

Alvaro Rabelo
Caixa Postal 21
BR-85800-970 CASCAVEL-PR

Walter BOPPRÉ
Caixa Postal 460
BR-88010-970
FLORIANÓPOLIS - SC

Paulo D.M. Caruso
Caixa Postal
BR-96001-970 PELOTAS-RS

John RAPLEY
17 The Grange
Shepherdswell, DOVER
GB CT15 7QB

Don DICKINSON
Ivy House, Ousby
PENRITH, Cumbria
GB CA10 1QA

Dave GODIN
2 Norwood Road
SHEFFIELD
GB S5 7BD

Edmund GRIMLEY EVANS
St John's College
CAMBRIDGE
GB CB2 1TP

E. OCKEY
Longvida, 15 Upper Pines
Woodmansterne
GB SM7 3PU BANSTEAD

John ROBERTS
19 White Horses Way
Littlehampton, West Sussex
GB BN17 6NH

GL.L. DAMJANOV
Makariopolski 7
BG-6100 KAZANLAK

Stojčo CANKOV
P.K. 208
BG-7000 RUSE

S-ro GUO ZHONG -FANG
N°1 67 Lane,
Huang Du Road
CN - 200081 SHANGAI

JIANG ZU-YUE
Lao-gan-ban, Wen-yi-lu
Changsha
CN-410011

K-do LIU Weizhuang, ce :
Guangdong Esperanto-Asocio,
42 XiSheng Strateto,
Xiatang, Xiaobei, Huangshi,
Zhong, Guangzhou,
CN-510050

K-do FAN Jiahui
502/17 Monglin Xincun,
Jiangmen, Guangdong,
CN-529000

Marie BRABSOVÁ
Svojskova 752
ČR-473 01 NOVÝ BOR

Marta ŠMIDRKALOVÁ
Na Žvahově 22
ČR-152 00 PRAHA 5

Karel KRATOCHVÍL
Rumburshých hrdinů 745
ČR-473 01 NOVÝ BOR

Adolfo SESELY
Libušino údolí 146
ČR-623 00 BRNO

Betty LARSEN
Falkenberg vej 6
DK-3140 ÅLSGÅRDE

Allan MEHTONEN
Valtatie 6-8 B15
SF-90500 OULU

Raymond MARSHALL
Plateaux Fleuris D. 42
6 av. des Aloès
F-06600 ANTIBES

André NAUDE
Le Galaxie, 14 rue Puget
F - 06100 NICE

Groupe espérantiste
de Nice, 164 ch.de Saquier
ST ISIDORE
F - 06200 NICE

Ljo kaj Ana
La Figère
F - 07140 MALLARCÉ

Catherine SAMAIN
30 pl. des Tries
F- 08320 VIREUX WALLERAND

JORGOS
F - 09120 ST FÉLIX DE RT.

Pierre FORT
19 rue Joffre
F-10280 FONTAINE LES GRÈS

Vilhelmo LUTERMANO
Fonto Gazela
Embroid kaj Kastelmaŭro
F-11360 DURBAN CORBIÈRES

Rafael MARGALEF
Labastide
F-11190 CAMPS S/L'AGLY
Clovis VILLA
13 rue Renan
F-11200 LÉZIGNAN CORBIÈRES

F. PIEDRAFITA
84 ch. Combetalade
F-12130 ST GENIEZ D'OLT

M. DUC GONINAZ
Val St Georges
Ch. de l'Echelle
F-13100 AIX

Jean CALAMY
Rose des Vents, La Tornade
F-13400 AUBAGNE

Félicien PELLEGRINO
Rés. Le Mirabeau n°14
Chemin Estrec
F-13120 GARDANNE

Pierre DIEUMEGARD
8 montée Marguerites prolongée
F-13117 LAMERA

F. GARRIGUE
Le Trinidad
68 av. Pointe Rouge
F-13008 MARSEILLE

Claude ROUX
16 bd des Pins, Les Borels
F-13015 MARSEILLE

Yves NICOLAS
17-37 Quartier du Bois
F-14200 HEROUVILLE

I. MARTINEZ
53 rue du Minage
F-16000 ANGOULÈME

Georges BON
Le Chêne
F-17770 BURIE

Jean ANGOT
3 rue Arago
F-17300 ROCHEFORT

J. MANCEAU
4 rue des Chênes
FONTCOUVERTE
F-17100 SAINTES

J. GIMBERT
Imp. Aygueparse
F-19100 BRIVE

Roger MILON
49 av. Alsace-Lorraine
F-19100 BRIVE

J.P. ORLIANGE
Tarnac
F-19170 BUGEAT

Gaby TRÉANTON
25 rue de l'Eglise
F-22700 ST QUAY PERROS

G. LASCOURS
Kerguen
F-22470 PLOUEZEC

L. PERAIRE
Foyer logement "Emeraude"
F-22380 SAINT CAST

Marcel CURNIER
29 rue, Beauferrier
F-24100 BERGERAC

Gabrielle DUMON
La Grattade
F-24420 ESCOIRE

Joël LAPORTE
Rte de Bergerac
LE FLEIX
F-24130 LA FORCE

Gilberte BRAHIER
Beynaud
F-24490 LA ROCHE CHALAIS

Jacques GRÉGOIRE
32 rue Paul Dumas
F-24000 PERIGUEUX

F. DITACROUTE
Rd-Point Jean Jaurès
F-24430 RAZAC L'ISLE

Ges-roj COULON
2 rue Galilée
F-25000 BESANÇON

André DELAYE
La Farigoule
COLONZELLE
F-26230 GRIGNAN

Andrea DESCUSSES
3 pl. de l'Europe
F-26000 MONTELMAR

J. & M. TOURTOIS
25 rue Colbert
F-26000 VALENCE

Clarisse MOUNIER
Cité scolaire
1 pl. de Belgique
F-30100 ALÈS

Rolph PELLETIER
Mas du Rieusset
F-30480 CENDRAS

Lucien ANGEVIN
Rue Lazare Bernard
F-30740 LE CAILAR

Georges SCHLUMPF
8 rue Pradier
F-30000 NIMES

Paul TOURON
3 rue Combret
F-30000 NIMES

J. & M. LAFOSSE
6 Imp. Gabriel Voisin
F-31130 BALMA

A. MEMBRADO
9 rue de la Cerdagne
F-31300 TOULOUSE

Jacques CAUBEL
15 rue de Superbagnères
F-31500 TOULOUSE

Henri DUFOURG
25 av. Dr. Schweitzer
F-33510 ANDERNOS

Odile BADET
Allée Cdt Charpentier
F-33740 ARÈS

Hélène THALLET
61 rue Pauly
F-33130 BÈGLES

Stojan PETROV
Rés. Curegan Est
Bât.4, apt. 128
F-33290 BLANQUEFORT

B. & M.R. SARLANDIÉ
41 rue des Ecoles
F-33200 BORDEAUX

Gek-doj DEMONTOUX
2 rue François-Lévêque
F-33300 BORDEAUX

Jean-Luc BÉRARD
Grand Parc CS-18
Rue Maryse Bastié
F-33300 BORDEAUX

G. & L. ROBERT
11 rue Frères-Lumière
F-33150 GENON

Montserrat CABRAFIGA
rue de la Lande Blanche
F-33320 EYSINES

Suzanne RATTIER
57 av. Lassauguette
F-33270 FLOIRAC

Gérard LABASTHE
Prairie, 6 allée Mimosas
F-33170 GRADIGNAN

ESPERANTO GUJAN
chez P. Sevilla
108 cours de la Marne
F-33470 GUJAN MESTRAS

Michal LAVERGNE
36 av. Mar. de Lattre
de Tassigny
F-33450 IZON

Simone BERNARD
171 rue Poincaré
F-33110 LE BOUSCAT

Jacqueline GIRARD
247 ter, bd Godard
F-33130 LE BOUSCAT

H. CHAILLOT
Dune de l'Herbe CIDEX 1029
F-33950 LÈGE CAP FERRET

Renato DAMARIN
Le Barbut
F-33850 LÉOGNAN

R. PERDRAUD
22 rue H. Vinson
F-33500 LIBOURNE

Joël LAJUS
Ecole
F-33620 MARCENAIS

Y. OLAGNIER
Rés. Etcheverry
127 av. A. Briand
F-33700 MÉRIGNAC

Laura VIEILLEFOND
39 rue Jules Ferry
F-33220 PINEUIL

Louissette LEVREAUD
18 rue Couraud
F-33240 ST ANDRÉ CUBZAC

Sabine ARDOIN
"La Billette", Margueron
F-33220 STE FOY LA G.

Marcelo REDOULEZ
CAMARSAC
F-33750 ST GERMAIN DU P.

Ginette BLAN
Rue du Suisse
F-33450 ST LOUBÈS

D. & J. MONTIGNAC
"Lardon"
F-33430 SAUVIAC

Roger GALISSIÉ
25 rue Paulette Saubou
F-33400 TALENCE

Michel RENOUX
C.87 Rés. Le Voltaire
F-33400 TALENCE

H. & M. COURBIN
"au Roux", BONNETAN
F-33370 TRESSES

S-ino DUVERDIER
11 rue Courteline
F-33140 VILLENAVE D'O.

Edmond DAZUN
18 rue de l'Esplanade
F-34540 BALARUC

René COURTOIS
16 av. du Port
F-34540 BALARUC

Denise CASTELLÓ
25 rue Saint-Simoniens
F-34500 BÉZIERS

Herman WATENBERG
esc.8, 91 cité J.Moulin
F-34800 CLERMONT L'H.

Armand DIEZ
514 rue Aiguelongue
F-34090 MONTPELLIER

L. LENTAIGNE
Jardins d'Olympie
891 av. Mar. Leclerc
F-34000 MONTPELLIER

Nereida MARTINEZ
8 rue Tour de l'Eglise
F-34080 MONTPELLIER

Remo MAGNANI
Cabrials
F-34230 PAULHAN

Johana BÈS
Rte de la Cadelle
F-34680 ST GEORGES D'O.

Pierre LEHALLE
41 bd. Jean-Jaurès
F-35300 FOUGÈRES

Clément MARTIN
64 rue de la Pilate
F-35136 ST JACQUES

Jacques RÉAL
46 allée des Acacias
F-36200 ARGENTON

A. & R. RAURICH
La Forêt
F-36310 CHAILLAC

Gérard ROLLIN
63 rue de la République
CHARGÉ
F-37530 AMBOISE

M. & R. SCHNELLER
La Retaudière
F-37130 LANGEAIS

Marcel BOULOISEAU
2 Pré de la Vigne
Ste. Catherine de Fierbois
F-37800 STE MAURE

A. JACQUEL
61 av. Jules-Vallès
F-38400 ST MARTIN D'H.

E. SCHERTZER
CHARNAY
(Grave & Charnay)
F-39320 ST JULIEN

Groupe Espéranto Montois
22/24 bd de Candau
F-40000 MONT DE MARSAN

Marc NOULIN
Les Monts, LUNAY
F-41360 SAVIGNY S/BRAYE

Pierre GROLLEMUND
51 rue Vaillant-Couturier
F-42000 ST ETIENNE

Henriette CORTÈS
4 av. des Irlandais
F-44800 HERBLAIN

Centre Culturel Espéranto
chez Janine VINCE
"Hejme", rue Dr. Bichat
F-44600 ST NAZAIRE

Monique LOUBIÈRE
24 rue Sylvain Roye
F-44100 NANTES

Roger CUQUÈL
209 rue Dr. Ségala
F-46000 CAHORS

Georges BROUËL
F-46150 CATUS

Lucien BEOLETTO
rue du Stade
F-46200 SOUILLAC

Gek-doj SIGNORET
Rue de Timbergues
F-46200 SOUILLAC

Rose BENAÏM
rue Chanoine Marboutin
F-47000 AGEN

ESPERANTO Cargue Sac
F-47470 BEAUVILLE

Michel BISSEY
Placé de la Cardine
F-47700 CASTELJALOUX

R. CHASSARD
3 allée Pablo Picasso
F-47510 FOULAYRONNES

Yvan VIDOU
Rue Frères-Lumière
Le Caoulet
F-47510 FOULAYRONNES

R. LABROILLE
11 rue J.S.Bach
F-47520 LE PASSAGE

Jacques SIMONET
5 rue de la Pigousette
F-47200 MARMANDE

Georgette PINSON
17 rue Renoir
F-47800 MIRAMONT DE G.

Marius ANDRIEU
Lartel, MASQUIÈRES
F-47370 TOURNON D'AG.

R. SARRUT
St Sauveur de Peyre
F-48130 AUMONT AUBRAC

Marcelle MAURIN
L'Empery
F-48100 MARVEJOLS

Laurent VIGNAUD
25 ch. de la Brosse
F-49130 LES PONTS DE CE

Henri PLAISANT
Bât.A6 - Rés. Montesquieu
F-49000 ANGERS

Michel HAREN
37 rue Clovis Jacquiert
F-51000 CHALONS S/M.

Guy WERLINGS
Ancien Moulin
F-51270 CORRIBERT

Roger FOUCHER
16 Village de Ker Tessier
F-56370 SARZEAU

Modeste RAMELLI
Rte de Briey-Chatel
F-57160 MOULINS LES METZ

Rémy HUIN
18 rue de Hesques
F-59300 VALENCIENNES

Paul SAMAIN
9 av. de Verdun
F-60200 COMPIEGNE

Lucien BOURGOIS
31 rue Gambetta
F-62950 NOYELLES

Jacques DECOBERT
45 av. Béziou
F-64140 BILLÈRE

Honoré LALANNE
Anos
F-64160 MORLAAS

Jean FORTANÉ
2 rue dr Courlis
F-65800 AUREILHAN

Aristide LAGOUTTE
Le Hameau au Soleil
Bât.A, apt.8
F-66700 ARCELÈS PLAGÉ

Jean AMOUROUX
1 rue de Sorède
Moulin à vent
F-66000 PERPIGNAN

Jean FERNANDEZ
21 rue Matisse
F-66000 PERPIGNAN

Charles GÉRARD-VOINÇON
4 rue Dr. Rives
F-66000 PERPIGNAN

René LLECH WALTER
72 av. Gén de Gaulle
F-66000 PERPIGNAN

Hélène BONIS
Rue de Finestrelles
F-66800 SAILLAGOUSE

André GILLÈS
1 rue Antoine-Becquerel
F-67380 LINGOLSHEIM

Bernard AUNIS
52 bd. d'Anvers
F-67000 STRASBOURG

Jacqueline LEPEIX
82 av. Jean-Jaurès
F-67100 STRASBOURG

Odette SCHEIDEL
35 Grand'Rue
F-67660 BETSCHDORF

Etienne BARRIER
35 rue de Heimsbrunn
F-68720 HÖCHSTATT

Pierre DEHAN
35ter rue Cdt Charcot
F-69110 STE FOY LÈS LYON

Paūlo VINCENT
La Creuzette
F-69270 FONTAINES/SAONE

René VILLEGIER
47 ch. de Join
ST INNOCENT
F-73100 AIX LES BAINS

Thérèse PINET
5 rue de la Banque
F-75002 PARIS

F. MARTINEZ
13 rue de la Voûte
F-75012 PARIS

Simone BONIOL
Rés. Saint-Louis, apt.1111
28 rue de Charenton
F-75012 PARIS

Jean-Luc BERGEON
7 rue Vik d'Azir
F-75010 PARIS

Louis MATHÉRY
4 rue Edouard Pailleron
F-75019 PARIS

Gérard FLEUTER
29bis, rue de la Fontaine
F-77710 VILLEMARECHAL

Maurice SUJET
6 rue Porte d'En-Haut
JOUY SUR MORIN
F-77320 LA FERTÉ G.

Georges MÉNOSSI
F-79160 ST POMPIAN

Christian FOUCONNIER
11 rue du 8 mai
F-80330 LONGUEAU

Suzanne CALAS
27 rue Cathalo
F-81270 LABASTIDE ROU.

Nicole DÉJEAN
8 rue Chanoine Pottier
F-82000 MONTAUBAN

Gérard BOSCH
Lestang, MONTBETON
F-82290 LAVILLEDIEU

Maurice BÉZOMBES
R.N.113, M ALAUSE
F-82200 MOISSAC

Michèle FREUD
Rte de Lorgues
TARADEAU
F-83460 LES ARCS

René GIEUR
"Liberstel"
11 imp. Joseph Estour
F-83210 SOLLIES PONT

Robert ROZE
133bis av. J. Gasquet
F-83100 TOULON

H. & A. GENTE
9 av. des Erables
F-84000 AVIGNON

R. LAVAL
Maison de Retraite Van Gogh
380 rue René Cassin
F-84000 AVIGNON

V. CAUDET
Lot. Les Peupliers
209 allée du Bouleau
F-84300 CAVAILLON

Rogéro HARDY
25 rue des Cordeliers
F-86000 POITIERS

Isabelle JACOB
Pomarbo
Les Monneries
F-87200 SAINT BRICE

Robert DURAND
3 groupe Ellen
F-88000 EPINAL

Hélène GAUDUCHEAU
43 av. de Vigneux
F-91230 MONTGERON

L. & F. GABALDA
19 av. Nationale
F-91300 MASSY

Jean MARTIGNON
Domaine de Grandvaux
12 rue M. Utrillo
F-91600 SAVIGNY S/ORGE

Jean TUFFIER
43bis, rue Billancourt
F-92100 BOULOGNE BILL.

J.S. BRILLEAUD
7 rue Frères-Lumière
F-92500 RUEIL

Jacques PRUD'HOMME
62 rue Pierre Brossolette
F-92500 RUEIL

Renée MEURANT
25 rue Socrate
F-93170 BAGNOLET

André LEGROS
22 av. Dumessnil
F-93140 BONDY

Guy CAVALIER
3 rue de Nancy
F-93800 EPINAY

M. TERNANT
5 ch. du Gros Buisson
F-93800 EPINAY

F. DEGOUL
34 rue des Caillots
F-93100 MONTREUIL

Albert HAUSTRATE
16 rue des Caillots
F-93100 MONTREUIL

Patrick CHEVIN
12 square de Geyter
F-93200 SAINT DENIS

Patrick CHRETIEN
144 rue Daniele Casanova
F-93200 SAINT DENIS

Henri MASSON
18 av. Cap. Glarner
F-93400 SAINT OUEIN

Roland GRANDIÈRE
68 allée de la Tour
F-93250 VILLEMOMBLE

Marcel HARDY
103 av. Franklin
F-93250 VILLEMOMBLE

Monique ROUYRE
1051/ 10 rue Emile Cordon
F-93400 SAINT OUEIN

Lucien UZÉ
25 av. du Rond-Point
F-94360 BRY SUR MARNE

Gilbert LEBEC
4 rue Maréchal de Lattre
de Tassigny
F-94370 SUCY EN BRIE

Octavio CASTELVI
79 rue Ch. J.Vaillant
F-94600 CHOISY LE ROI

Yves PEYRAUT
5 rue Lénine
F-94200 IVRY

Thérèse SABATIER
21 rue Pasteur
F-94490 ORMESSON

Juliette BOYER
5 allée des Glycines
F-94320 THIAÏS

Bernard SCHNEIDER
38 av. de la République
F-94320 THIAÏS

Claire BOUVALLE
12 av. Quibou
F-94160 SAINT MANDE

Maurice FAUGERAS
Apt.22, Pierre et Sablé
10 rue Thérésien Cadet
F-97490 STE CLOTILDE

Günther HEINE
Paul-Suhr-Str.72
D.O.-4070 HALLE

Hans Georg KAISER
Wenzelstr.12
D.O.-7400 ALTENBURG

Steffen MICHALKE
Willi-Zemsch-Str.6
D.O.-9700 AUERBACH

Didier IZACARD
c/o Librairie Française
Kurfürstendamm 211
D.W.-1000 BERLIN.15

Delia PICK
Münsterstr.10
D.W.-2000 HAMBURG 54

Elena BLASIUS
Gertrud-Bäumer-Stieg 31
D.W.-2050 HAMBURG 80

Wolfgang GÜNTHER
Schulstr.7
D.W.-3501 AHNATAL 1

Gunter NEUE
Kaffweg 9 B
D.W.-3550 MARBURG

A.F. STEPHAN
Carmen-str.5
D.W.-4000 DÜSSELDORF 11

Otto NITSCHKE
Kammerstr.211
D.W.-4100 DUISBURG 1

K.H. KERSTING
Bredowstr.3
D.W.-4300 ESSEN 1

Marcus SIKOSEK
Kampstr. 75a
D.W.-4390 GLADBECK

Kurt SCHUT
Heresbachstr.35
D.W.-4230 WESEL

Nora CARAGEA
Poștfako 100513
D.W.-6000 FRANKFURT
AM MAIN 1

Manfred FÜHRER
Am Stadtpfad 11
D.W.-6236 ESCHBORN

Gerhard WILBERT
Kirchenstr. 2, REIHEIM
D.W.-6657 GERSHEIM 2

Walter LANDMANN
Keplerstr.36
D.W.-6900 HEIDELBERG

F. BÖHRINGER
Eisenbahnstr.5
D.W.-7415 WANNWEIL

Gert HEINTZE
Rheinauer Ring 121/1
D.W.-7550 RASTATT

Kurt FISCHER
Breslauer Str.15
D.W.-8768 BÜRGSTADT

Martin BUSTIN BENITO
Parcela 13, Bloque 1
Portal 7, 2ºA
E-03015 ALICANTE

José MANCEBO ZAPERO
Calle Santa Ana nº26
E-05740 PEDRO BERNARDO
Avila

G. MOYA ESCAYOLA
Balmes 38 3º
E-08225 TERRASSA (Barc.)

L. HERNANDEZ YZAL
Apartado 83
E-08720 VILLAFRANCA
DEL PENEDES

Carme LLAPART
Apartat 318
E-17600 FIGUERES

Nicolas GIL
Poștfako 305
E-24080 LEON

F.A. ANTÚNEZ ROMERO
Gavilan 28
E-41006 SEVILLA

Francisco VICENTE PEREZ
C/Sant Espirit 6
E-46020 VALENCIA

S-ro KWOK Ha Yeung,
1/F Flat 9, Hing Wo House,
Po Nga Court, Tai Po, N.T.
KLN, HONGKONGO

Teddy LÖWENKOPF
15160 Emok Hayarden
MAAGAN ISRAËLO

F. KRISTJANSSON
Byggdavegi 141
IS-600 AKUREYRI
ISLANDO

Gian Piero BUSCAGLIA
Case postale 139
I-15100 ALESSANDRIA

Lanfranco BONORA
Via G.C.Abba, 1
I-40141 BOLOGNA

Lina GABRIELLI
Via Arno, 31/3
I-63031 CASTEL DI LAMA
(Ascoli Piceno)

IWAI Masahisa
Mihara 4-12-16
HAKODATE-si
O41 JAPANIO

ADATI Tyotaro
Tuzido-higasikaigan 1-15-7
HUZISAWA-si
251 JAPANIO

SIMIZU Kooiti
Sinden 2-4-10
KAMIHUKUOKA-si
356 JAPANIO

NAGOYA ESPERANTO
CENTRO, Tošin-build 204
Higasi-Sakura 2 ème, 18-23
Higasi-ku, NAGOYA
461 JAPANIO

GOTO Syozi
Sironouti 1, Rokuwa
Heiwa-tyo, Aiti-ken
490-13 JAPANIO

HIRAI Jukio
4-17-15 Seikku
JOTOKU, OOSAKA
536 JAPANIO

TANI Hiroyuki
Syonai-Higasimati 3-4-6
TOYONAKA-si
561 JAPANIO

MINE Yositaka
Kitahama-Kitawaki 29-16
TAKASAGO, Hyogo-ken
671-01 JAPANIO

TUTIYA Teturo
Usida-higasi 2-4-17
Higasi-ku
HIROSIMA-si
732 JAPANIO

Patriko MONGEAU
7491, av. de Gaspé
MONTREAL, QUÉBEC
H2R 2A3 KANADO

Edv. VIVANCOS
218 Withrow Ave.
TORONTO, Ontario
M4K 1E1 KANADO

SUNGSIM French Dept. ALEX
249 Bansong-Dong,
Haeundae-ku, PUSAN
612-083 KOREA

Maris JAKOBSONS
Brivibas iela 84-5
LV-1001 RIGA-1

Antanas GVILDYS
Jurbarkas p.k. 41
LIT-234430

V. BANIULAITIS
a.b.d. 168
LIT- 5800 KLAIPEDA

Jadyga SKRIPKAUSKAITE
Statybininku 26-20
LIT- 5815 KLAIPEDA

J. DEQUAIRE
Route Royale
ARSENAL, TERRE ROUGE
ILE MAURICE MAURICIO

Julie L. REGAL
Apartado Postal 2071
CUERNAVACA, Mor.
62000 MEXICO MEKSIKO

G.N.M. VAN DIJK
Postbus 9417
NL-1006 AK AMSTERDAM

Henk Van HULST
Rosa Manussingel 76
NL-1963 BE HEEMSKERK

Bert de WIT
Postbus 6425
NL-2001 HK HAARLEM

J.G. van HULST
Leidsevaart 238
NL-2014 HE HAARLEM

NIVON Esperanto-Rondo
Corrie Kwantes
Marnixstraat 57
NL-2023 RB HAARLEM

Internacia Esperanto-
Instituto, Riouwstraat 172
NL-2585 HW DEN HAAG

John & Helga RAPLEY
Rochussenstraat 135 D
NL-3015 EJ ROTTERDAM

W. v.d. BLINK
Almstein 133
NL-3085 NG ROTTERDAM

A. NOORDEWIJER
JAGTENBERG
Kon. Emmalaan 7
NL-3832 AH LEUSDEN

Dies KROMBEEEN
"La Tri Betero"
Jufferswg. 4B
NL-4421 JB KAPELLE

W. DERKS
Limbrichterstr.60
NL-6131 EE SITTARD

N. MUNNIKMA-BOLLEN
Dingspellaan 15
NL-9471 HG ZUIDLAREN

Razen MANANDHAR
kha 1-380, Khichapokhari
KATHMANDU-3, NEPALO

A. KYLLINGSTAD
Aednagrendi
N-4390 HEDLAND
NORVEGIO

Mirosław KOSSAKOWSKI
str. Zwierzyniecka 11 21
PL-00-719 WARSZAWA

P. OLSZEWSKI
Cekanowo 17 A
PL-09-472 SŁUPNO

Jerzy WRÓBLEWSKI
PL-21-305 SUCHOŁOWA

Marek ULANOWSKI
Strupin Mały 39
PL-22-100 CHEŁM

Antoni GRADEK
Str. Armii Czerwonej
2 m.25
PL-42-400 ZAWIERCIE

Elizabeta GRZEBIEN
Nowodworska 105/31
PL-54-438 WROCLAW

Leszek DOBROWOLSKI
str. Sowa 1/10
PL-59-300 LUBIN

Remigiusz GRZELA
str. J. Pilsudski 7/17
PL-83-200 STAROGARD GD

Andrzej GIELERT
Post-box 861
PL - 10-684 OLSZTYN 13

Jan JAWORSKI
ul. Jaworowa 20A/12
PL - 40-650 KATOWICE

Zdzisława KAZMIERCZAK
ul. Drukarska 39/19
PL - 53-311 WROCLAW

Jadwiga NOWAK
ul. Drukarska 13A/7
PL - 53-311 WROCLAW

Teresa POMORSKA
ul. Reja 9/13
PL - 50-234 WROCLAW

Janina WERESZKA
ul. Klodnicka 43/27
PL - 54-217 WROCLAW

A.P. DA SILVA
Rua Antonia Ferreira
943º-esq.
P-1700 LISBONO

Magda PREDESCU
Str. Corneliu Botez, NR3
R- 70254 BUCURESTI Sector 2

Georgij TUJAKIN
33A-114, Kornejčukstrato
RUS-127543 MOSKVO

Vjačeslas BRAGIN
Pervomajskaja, 14-45
RUS-144006 ELEKTROSTAL

Andrej SOKOLOV
Shagova 187-9
RUS-1156008 KOSTROMA

Nina ZUJEVA
ul. Koroljova, 7-71
RUS-399740 ELEC
Lipeckaja obl., RUSIO

Igorj SIMONOV
Genkinoj 39A-15
RUS-603105 GORKIJ

Ruslanda Esperanto-Asocio
poŝtkesto 67
RUS-620077 JEKATERINBURG 77

Vladimir MININ
ab.ja. 2000
RUS- 634063 TOMSK

Pelle PERSSON
Svartviksvägen 14
S-123 52 FARSTA

Laborista Esperanto-
Klubo Stockholm
Svartviksvägen 14
S-123 52 FARSTA

Malte GÄHLIN
Vädurens gata 226
S-136 63 HANINGE

Carlos MAYNAR
Dyvingegränd 12
S-163 63 SPÅNGA
(Stockholm)

Ivar PAULSSON
Skytteholmsvägen 29,1
S-171 44 SOLNA

E.G. ERLANDSSON
Edv. Lindahlgatan 143
S-217 42 MALMÖ

Herš HOLENDER
Magistratsvägen 9A
S-222 43 LUND

Gunnar GUSTAVSSON
Abergsvägen 6
S-302 70 HALMSTAD

Inga JOHANSSON
Stampgatan 60 B II
S-411 01 GÖTEBORG

Märtha ANDREASSON
Lilla Tolsered
Postlada 2265
S-420 11 HISINGS KÄRRA

Kerstin ROHDIN
Box 142
S-579 00 HÖGSBY

Henrik KARLSSON
Fimongatan 12
S-590 40 KISA

Yngve NILSSON
Karin Boyegatan 6, 1tr
S-754 28 UPPSALA

BGEGLO Koffi
BP. 2104
LOME - TOGO

Dmitrij CIBULEVSKIJ
abon/kesto 9307
UA-310003 HARKOVO-3
UKRAINIO

Betty A. WALTHER
13606 SE Knight St.
PORTLAND, OR
97236 U.S.A.

Sergeo ŠMATKOV
pr. Mira 23-12
UA-340015 DONECK
UKRAINIO

William R. HOLT
73 Springfield St.
WATERTOWN, MA
02172 U.S.A.

Terence L. TRAINER
199 Rowayton Woods Dr.
NORWALK, CT
06854 U.S.A.

Martin L. LEVINE
2510 Ocean Pkwy.
BROOKLYN, NY
11235 U.S.A.

Pam MARTIN
P.O.Box 120
DUANESBURG, NY
12056, U.S.A.

Philip M. CHENOWETZ
3510 Forest Edge Dr. #3E
SILVER SPRING, MD
20906, U.S.A.

Thomas H. GOODMAN
3218 Shelburne Rd.
BALTIMORE, MD
21208 U.S.A.

Robert D. MASON
P.O.Box 155
KEYMAR, MD
21757 U.S.A.

Paul HAMILTON
Rt.2 Box 224
EZEL, KY
41425 U.S.A.

J. Michael CRAWFORD
1034 Misty Way
GARLAND, TX
75040 U.S.A.

Zane GILSTRAP
6426 Valley View St. #54
JOSHUA TREE, CA
92252 U.S.A.

Farrel L. EAGLE
9781 Kern Ave.
GARDEN GROVE, CA
92644 U.S.A.

E. WILLIGER
P.O. Box 7228
STANFORD, CA
94309 U.S.A.

Betty A. WALTHER
13606 SE Knight St.
PORTLAND, OR
97236 U.S.A.

Sidney S. CULBERT
14833 39th NE
SEATTLE, WA
98155 U.S.A.

Adresoj registritaj laste

José Mauricio da Silva
Rua Sabara 459
Floresta

BR - 31110-270 BELO HORIZONTE
MG

Roland CUENOT
5 rue d'Allenjoie
F - 25600 DAMBENOIS

Teresa ROIG
6, carrer Eliseu Reclus
F-66000 PERPIGNAN

Ĉiam pli 'laŭte'...

Cele al la novaj abonantoj de Laŭte, jen teksto, ĉerpita el la arkivo de la gazeto (n-ro 2 de februaro 1977 !) kaj kiu skize sugestas kion ĉiu el vi povas fari per Laŭte :

Gelegantoj de Laŭte, uzu do tiun ĉi ilon : esprimu vin per ĝi ! Informu pri viaj E-klopodoj, sed ankaŭ pri ĉio, kio interesas vin.

Esperantisto ne estas individuo, kiu vivas nur pro kaj per esperanto. Ni, laboristaj esperantistoj, nature ligas nian scipovon de interpopola lingvo al la ĉiutaga vivo, kun la ĉiutagaj zorgoj, plezuroj kaj strebadoj. Laŭte spegulu do la realan vivon de siaj legantoj kaj faciligu la interŝanĝojn inter ili. Jen kelkaj praktikaj sugestoj :

- vi deziras esprimi vian vidpunkton aŭ impreson pri iu ajn temo, pri libro, filmo, muziko ? Esprimu vin en **Laŭte!**
- vi bezonas helpon por ion aranĝi, organizi ? ... **Laŭte!**
- vi spertis aŭ spertas ion, kiu povus utili ankaŭ al aliuloj ? Profitigu la legantojn de **Laŭte !**
- vi aktivas en iu socia, ekologia, kultura, politika, sindikata movado kaj deziras konigi ĝin al aliuloj ? ... **Laŭte !**
- vi ŝatas desegni, vi ŝatas humuron, anekdotojn, krucvortojn, ŝercojn ? ... Sendu ĉion al **Laŭte !**
- vi estas izolita E-lernanto aŭ progresanto (ĉiu ja estas progresanto, ĉu ne ?) kaj deziras klarigojn pri iuj malhelaj gramatikaj punktoj ? Petu en **Laŭte !**
- ktp, ktp.

Per siaj propraj kontribuoj, per sia propra individueco, ĉiu nova leganto profitigas la malnovajn. Estu do egoismema : varbu novajn legantojn-kontribuantojn ! Faru el **Laŭte!** ĉies esprimilon !

Dek ses jarojn poste, ni povas konstati ke tiu tiam prezentita "formulo" estis kaj ja plu estas plene sukcesa. Kvankam la laborkapablo de la prizorganto ne ebligas superi 500-ekzempleran eldonkvanton, restas loko por kelkaj dekoj da novaj legantoj. Ĉiu povas do varbi inter siaj konatoj !

- entrer en ligne de compte (faire) : prikonsideri
envie de dormir (avoir) : esti dormema
envoyer ad patres : sendi al la prapatroj
pop. envoyer bouler : forpeli
envoyer dire (ne pas l') : ne diri malrekte, senpere diri
envoyer les couleurs : hisi la flagon
envoyer promener/paître : forregali - voir : envoyer bouler
épingles (être sur des) : sidi sur pingloj - voir 418
1009 (faire époque) - ajouter : fari epokon ^Z
escroc de haut vol (un) : protokanajlo
esprit d'à-propos : tujspriteco
1016 ajouter : esprit de chapelle.
esprit de suite : konsekvenco
estoc et de taille (d') : pike kaj tranĉe
eu égard à : konsidere de
fait pour les chiens (cela n'est pas) : tio ne valoras nur por la hundoj
faits et gestes (les) : la agoj kaj faroj
fausse couche (faire une) : misnaski
1803 (faire un faux pas) - ajouter : propr. : stumbli, fig. : fari paŝon mallertan ^Z
1085 - ajouter pop. catin, cocotte
fermer à double tour : ŝlosi duoble
feu de l'action (dans le) : en la febro de l'ago, dum la ardo (fajro) de la faro
1104 - ajouter : foutez-moi le camp ! : For de ĉi tie !
1107 - ajouter /comme un pape
pop. fier culot (avoir un) - esti tre aŭdaca
figure de ... (faire) : figuri kiel ...
1119 (de fil en aiguille) - ajouter : de kialo al tialo
filer comme l'éclair : fulme forkuri - voir 1122
1124 (filer doux) - ajouter : obeegi
1128 (une fille de joie) - ajouter : diboĉulino - voir 1085
1132 (un fin bec) - ajouter (vulgaire) : une fine gueule
fin des fins (à la) : finfine
fin en soi (une) : memstara celo
1135 (faire la fine bouche) - ajouter : esti malŝatema
1157 (à la fleur de l'âge) - ajouter : en floranta aĝo ^B
fond du coeur (du) : el la tuta profundeco de la koro
force de ... (à) : per multe da ... (+ substantivo) = ade ... inte
1174 (dans la force de l'âge) - ajouter : en la plej forta aĝo ^B
1175 (avoir force de loi) - ajouter : esti leĝodona